

**Jungtinių Amerikos Valstijų lietuvių bendruomenės
Švietimo taryba**

**JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTIJŲ
LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ
LIETUVIŲ KALBOS UGDYMO(SI) PROGRAMA 1–4 KLASĖMS**

Programą rengė: Elena Marcelionienė,
filologė ir lietuvių kalbos ir literatūros dėstytoja (VVU), žurnalistė (VVU),
soc. m. dr., doc., lietuvių kalbos vadovėlių, programų 1 – 4 klasėms autorė ir
bendraautorė

Projekto autorė: Laima Apanavičienė
Čikagos lituanistinė mokykla

2023

JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTIJŲ LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ LIETUVIŲ KALBOS UGDYMO(SI) PROGRAMA 1–4 KLASĖMS

Ši programa skiriama lituanistinių mokyklų 1–4 klasėms (6–10 m. vaikams) ketveriems mokymosi metams, kiekvienai klasei skiriant po 60–64 val. Ji parengta atsižvelgiant į Čikagos ir Lemonto lituanistinių mokyklų mokinių lietuvių kalbos gebėjimus – daug mokinių pakankamai gerai kalba lietuviškai arba turi lietuvių kalbos pradmenų – ir orientuojama į A1–A2 kalbos mokėjimo lygį. Taigi mokytojai, sudarydami detalius savo klasės mokymo planus, turėtų orientotis į A1–A2 kalbos mokėjimo lygių aprašus kaip į minimalius reikalavimus tematikos, komunikacinių intencijų ir gramatikos srityse. **Programos paskirtis – apibrėžti lietuvių kalbos ugdymo(si) mokykloje tikslą ir uždavinius, siekiamas kompetencijas, ugdymo turinį ir būdus, mokinių pasiekimų vertinimą.** Joje siūlomas lietuvių kalbos ugdymo(si) turinys sudarytas remiantis lietuvių kalbos mokslu, lietuvių vaikų literatūros analize ir grindžiamas mokytojo galimybe rinktis jam ir jo mokiniams tinkamiausius ugdymo(si) metodus bei būdus, pritaikyti siūlomą turinį kiekvieno mokinio, klasės galimybėms ir poreikiams.

Lietuvių kalbos ugdymo(si) pradinėje mokykloje tikslas – pažadinti ir skatinti vaiko norą domėtis lietuvių, jo tėvų, senelių ar protėvių, gimtąja kalba, kaip viena iš svarbiausių lietuviškumo išlaikymo sąlygų; mokytis ja komunikuoti: bendrauti su bendraamžiais ir kitais savo aplinkos žmonėmis; išmokti skaityti ir rašyti; pradėti susipažinti su lietuvių tautosaka ir literatūra, kaip tautos kultūros dalimi; pasirengti lietuvių kalbos ugdymuisi aukštesniosiose klasėse; pagal galimybes susipažinti su svarbiausiais Lietuvos etnografijos, istorijos, geografijos, gamtos elementais.

Lietuvių kalbos ugdymo(si) uždaviniai:

- padėti vaikui ugdytis šnekamosios kalbos gebėjimus: mokytis girdėti ir suprasti lietuvišką šneką, drąsiai dalyvauti pokalbiuose (nebijant suklysti), kad galėtų bendrauti su lietuviškai kalbančiais žmonėmis, dalyvauti lietuvių bendruomenių veikloje;
- pagal vaiko galimybes skatinti kuo taisyklingiau tarti lietuvių kalbos garsus, žodžius, intonuoti sakinius, išgirsti lietuvių kalbos skambumą, pajusti jos grožį;
- susipažinti su lietuvių kalbos raidėmis (abėcėle), išmokti skaityti lietuvišką raštą, suprasti jo reikšmę, teikiamas galimybes, kuo jis skiriasi nuo anglų kalbos;
- išmokti rašyti lietuviškais rašmenimis, pradėti reikšti savo mintis ir jausmus rašytine kalba (nors ir su klaidomis), suprasti, kokių galimybių teikia šis gebėjimas;
- skaityti ir suprasti lietuvių kalba parašytus tekstus ir patiems juos kurti, pažadinti norą domėtis lietuvių tautosaka, lietuvių rašytojų kūryba, pajusti jų savitumą, pamilti lietuvišką knygą, domėtis lietuviška vaikams skirta spauda (popierinėmis ir elektroninėmis versijomis), suprasti, kad literatūra lietuvių kalba plečia kultūrinę akiratį, turtina asmenybę;
- pradėti elementariai pažinti lietuvių kalbos sandarą: garsyną, leksiką, sintaksę, suprasti ryškiausius lietuvių ir anglų kalbos skirtumus, kad mokantis lietuvių kalbos būtų galima remtis jau turimomis anglų kalbos žiniomis (mokantis gramatikos akcentuojamas kalbos reiškinių suvokimas, o ne apibrėžimai ir taisyklės);
- ugdytis poreikį tobulinti savo lietuvių kalbą, norą pažinti lietuvių kultūrą (ypač žodinę);
- skatinti norą domėtis Lietuvos praeitimi (svarbiausiais įvykiais, ryškiausiomis asmenybėmis) ir dabartimi, jos papročiais, gamtos ypatybėmis, grožiu (žymiausiais gamtos paminklais).

Programos struktūra

Programos turinį sudaro šios kalbinės veiklos sritys:

- **klausymas ir kalbėjimas**, t. y. šnekamoji kalba; ši sritis apima: a) mokymąsi girdėti ir diferencijuoti lietuvių kalbos garsus žodžiuose ir kalbos sraute, juos taisyklingai tarti, pagal galimybes taisyklingai kirčiuoti žodžius; b) mokymą(si) kalbėtis su bendraamžiais, mokytoju, šeimos nariais ir kitais žmonėmis, suprasti ir kurti šio amžiaus tarpsniui aktualius ir įdomius sakinčius tekstus;

- **skaitymas**: a) lietuviško rašto pažinimas remiantis valstybinėje (kur mokoma anglų kalba) mokykloje įgytomis žiniomis; b) skaitymo technikos įsisavinimas atskleidžiant skirtingus lietuvių ir anglų kalbų rašto principus; c) lietuvių tautosakos ir literatūros pažinimo pradmenys, orientuojantis į vaikų folklorą, geriausias vaikų literatūros (Lietuvos ir emigracijos rašytojų) kūrinius, į šiuolaikinės vaikų literatūros kaitą ir pasiekimus; d) vaikams skirtos periodikos, leidžiamos Lietuvoje ir JAV, jiems skirtų internetinių svetainių pažinimas (pagal mokyklos, mokinio šeimos galimybes); e) estetinės kalbinės nuovokos (kalbos kultūros elementai, pvz., nevertotini žodžiai) ir literatūrinio skonio formavimas(is) (pvz., skaitomi meniški literatūros tekstai);

- **rašymas**: a) lietuviškų raidžių (spausdintinių arba rašytinių – pagal susitarimą) rašymas ranka ir kompiuteriu; b) žodžių, sakinių, tekstų rašymas remiantis lietuvių kalbos sandaros suvokimu, įgytais praktiniais rašybos gebėjimais; c) kūrybinių mokinio galių ugdymas pagal kiekvieno mokinio individualius gebėjimus, pomėgius ir lietuvių kalbos išmokimo lygį;

- **lietuvių kalbos sandaros pažinimas**: elementarios fonetikos, morfologijos, sintaksės žinios, prioritetą teikiant suvokimui, praktiniam jų taikymui kalbinėje veikloje, o ne apibrėžimų ir taisyklių mokymuisi.

Pagrindinės didaktinės nuostatos

- **integracinė**: visos lietuvių kalbos ugdymosi sritys ugdymo procese integruojamos, viena su kita susijusios, ypač glaudžiai siejamas fonetikos pradmenų, klausymo ir kalbėjimo, smulkiosios tautosakos, liaudies dainų, eilėraščių mokymas(is); morfologijos ir sintaksės pradmenys įgyjami mokant skaityti tiksliai parinktus grožinius ir negrožinius tekstus, sudarant ir rašant sakinius, kuriant tekstus (pagal mokinio galimybes); skaitant įvairius tekstus (rašytojų kūrinius, publicistinius, informacinius) tobulinami ne tik skaitymo įgūdžiai, bet ir ugdomi etninės kultūros, dorinio ugdymo, tikybos, Lietuvos istorijos, geografijos, gamtos pažinimo pradmenys;

- **praktinė (komunikacinė)**: mokant lietuvių kalbos turėtų būti laikomasi „gyvosios“ (Jonas Jablonskis) kalbos nuostatos – mokomasi iš rišlios kalbos: prasmingų posakių, įvairiausių tautosakos ir literatūros, publicistikos, informacinių tekstų; mokymo procese analizuojamos mokinių gyvenimui, kalbinei veiklai aktualios ir įdomios temos, kad įgytus kalbinius gebėjimus vaikas galėtų naudoti kasdieninėje veikloje bendraudamas su šeimos nariais, draugais, kitais žmonėmis, palaikydamas ryšį su Lietuva;

- **psichologinė**: siekiama atsižvelgti į 6–10 metų vaiko psichofiziologines ir intelektines bei emocines savybes – kiek šio amžiaus vaikas pajėgus mokytis, ką jis pajėgus suvokti, pajauti;

- **moksliskumo**: supažindinant su kalbos reiškiniais, literatūros elementais reikia remtis lietuvių kalbos ir literatūros mokslu, t. y. mokytojas neturėtų daryti dalykinių klaidų, kad vėliau nereikėtų mokinių permokyti; mokiniams kalbos ir literatūros teoriniai pradmenys pateikiami ne tiesiogiai, o tik per įvairią kalbinę veiklą;

- **etninė, estetinė ir dorovinė:** kalbos ugdymas(is) neatsiejamas nuo lietuvių tautos gyvenimo, papročių pažinimo (ypač svarbi tautosaka), šiam tikslui atrenkami aukšto meninio lygio tekstai, ugdantys grožio pajautimą, gerumą, gailestingumą, valią, sąžiningumą ir kitas moralines vertybes, aptariamoms krikščioniškų ir populiariausių Lietuvos ir JAV švenčių tradicijoms;

- **diferencijavimo ir individualizavimo:** ugdymo turinys taikomas atitinkamo amžiaus vaikams – lengvesnis pradedantiems, sunkesnis labiau pažengusiems; siekiama atsižvelgti į kiekvieno mokinio savitumą, jo mąstymo, kalbinius gebėjimus, lietuvių kalbos vartojimo lygį, mokinio šeimos savitumą (lietuviškos ir mišrios šeimos), jis gali būti pritaikomas mokiniams su negalia (pvz., skaito tik dalį teksto, kitą dalį išklauso, užduotį atlieka su mokytojo pagalba arba atlieka tik lengvesnes užduotis ir pan.);

- **mokytojo asmenybės ir laisvės (demokratiškumo):** lietuvių kalbos ugdymas grindžiamas mokytojo pasirinkimo laisve ir atsakomybe – jis renkasi savitą darbo stilių, jam ir jo mokiniams optimaliausius darbo metodus, yra humaniškas, nepažeidžia įstatymų, vienodai pagarbiai elgiasi su sveikais ir negalia turinčiais, įvairių tautybių, religijų ir įsitikinimų mokiniais.

Lietuvių kalbos ugdymo metodai

Kalbos ugdymo metodai (strategijos) išplaukia iš didaktinių nuostatų. Naudojami tradiciniai ir inovatyvūs metodai, tinkantys 1–4 klasių mokiniams ir mokytojo darbo stiliui. Kiekvienas mokytojas turi teisę atrasti savitų darbo metodų, susikurti savus mokymo modelius, kuriuos naudodamas pasiekia pačių geriausių rezultatų ir skatina vaiką mokytis lietuvių kalbos (taisyklių „kalimas“, per griežtas vertinimas gali žlugdyti mokinį). Mokymo metodų pasirinkimą lemia tikslai, kurių siekiama, ir mokinių ypatybės. Be to, mokymo metodų kaita padeda motyvuoti mokinius.

Pedagogikoje išskiriama ir aprašoma labai daug mokymo būdų ir metodų (mokymo strategijų), jie skirstomi įvairiais aspektais (pavyzdžiui, informaciniai, praktiniai, kūrybiniai ir kt.). Ypač pabrėžiama aktyvaus mokymosi, kritinio mąstymo svarba. Todėl ugdant mokinių kalbą ir taikant bet kurį metodą svarbu siekti, kad mokiniai būtų aktyvūs, pagal amžiaus galimybes stengtųsi analizuoti, vertinti ir pagrįsti savo teiginius. Programa parengta tradiciniam mokymo(si) būdai (darbai klasėje ir namie), be to, į vaiko ugdymąsi turėtų būti įtraukiami tėvai, kiti šeimos nariai, mokyklos bendruomenė. Pradinėse klasėse dažniausiai naudojami šie kalbos ugdymo(si) metodai:

- projektas (mokiniais bendradarbiaujant ar individualus medžiagos rinkimas naudojant klasikinius šaltinius ir informacines technologijas, jos apdorojimas ir tvarkymas mokiniui tinkamais būdais ir priemonėmis – tekstas, piešinys, schema, žemėlapis, vaizdo filmas ir kt.);

- žaidimas (liaudies žaidimai, vaikų sugalvoti, vaidmeniniai, kompiuteriniai, sukurti mokymo, lavinimo tikslais ir kt.);

- vaidinimas (gyvenimiškų, išgalvotų ar rašytojo pavaizduotų situacijų, dramos kūrinių ar jų ištraukų vaidinimas, klasės teatro, pvz., stalo teatro kūrimas, dalyvavimas mokyklos teatre);

- pokalbis (atsakymai į klausimus, mokytojo su mokiniais, mokinių tarpusavyje ir kt.);

- diskusija, „spaudos konferencija“ arba interviu (mokytojo tikslingai numatyta, perskaityto kūrinio ar kokio įvykio inspiruota ir kt.);

- minčių lietus (spontaniški mokinių atsakymai į klausimus, mokinių žodyno bandymai, pokalbių, rašinių temų pasirinkimas ir kt.);

- pasakojimas (įspūdžių pasakojimai iš asmeninės patirties, išgalvoti, girdėtų ar skaitytų tekstų atpasakojimai ir kt.);

- piešimas (gali pavaduoti rašymą, papildyti teksto interpretaciją, išreikšti vaiko emocijas, iliustruoti perskaitytą kūrinį ir kt.);

- skaitymas – vienas iš svarbiausių kalbos ugdymo(si) metodų, raiškūs skaitymas, meninis skaitymas, deklamavimas (tylusis, skaitymas balsu, choru, vaidmenimis, atrenkamasis ir kt.);

- pratybos (svarbios ne pavienės, atsitiktinės pratybos, o jų sistema: įvairūs rašymo ir rašybos mokymosi, teksto analizės ir kūrimo pratimai, atpasakojimai);

- pavyzdžio (pvz., kalbos reiškinių) analizė, aptarimas;

- interpretacija (literatūros teksto analizė ir supratimas: veikėjai, įvykiai, kūrinys keliamos problemos, kalba ir kt.);

- rašymas, kūrybinis rašymas (žodžių „skrynelė“ arba žodyno kūrimas, nesudėtingų tekstų rašymas, trumpi užrašai, minčių „žemėlapis“, rašiniai, pasakos, poezijos bandymai, dienoraštis, klasės laikraštis, knyga ir kt.).

Programos turinys

(siektini mokinių gebėjimai, pasiekimai, elementarios žinios – ugdomos kompetencijos)

1 klasė	2 klasė	3 klasė	4 klasė
---------	---------	---------	---------

Klausymas ir kalbėjimas

<i>Klausimai ir atsakymai (elementarus bendravimas):</i> dalyvaudamas įvairiose situacijose, mokytojo tikslingai sukurtose ar spontaniškai susiklosčiusiose, stengiasi išgirsti klasės draugų, mokytojo klausimus, pasakymus, į juos reaguoti – atsakyti nors vienu žodžiu ar trumpu sakiniu; nesupratęs stengiasi paklausti. <i>Pokalbiai:</i> stengiasi dalyvauti pokalbiuose su bendraamžiais ir mokytoju įvairiomis temomis: klasės, mokyklos gyvenimo, elgesio, šeimos, aprangos, valgymo, sporto, transporto, profesijų, Lietuvos istorijos, gamtos ir kt. temomis (žr. programos skyrių „Lietuvių kalbos ugdymo temos“); turtina savo žodyną atitinkamų sričių leksika. <i>Minčių, jausmų reiškimas:</i> mokosi nors keletu žodžių pasakyti, ką galvoja, ką jaučia. <i>Atpasakojimai žodžiu:</i> naudodamasis	<i>Klausimai ir atsakymai (elementarus bendravimas):</i> dalyvaudamas įvairiose situacijose girdi klasės draugų, mokytojo, kitų žmonių klausimus, pasakymus, į juos reaguoja – atsako aiškiai, suprantamai, jeigu reikia, sudaro ilgesnį sakinį; nesupratęs moka paklausti. <i>Pokalbiai:</i> noriai dalyvauja pokalbiuose su bendraamžiais, mokytoju įvairiomis temomis: aptartomis I klasėje ir naujomis, mokiniui aktualiomis (temų ratas plečiamas atsižvelgiant ir į klasės mokinių gyvenimo aktualijas, ir į Tėvynės pažinimo turinį; žr. programos skyrių „Lietuvių kalbos ugdymo temos“); mokosi kalbėti telefonu, toliau plečia savo žodyną pokalbyje vartojamais žodžiais. <i>Minčių, jausmų reiškimas:</i> trumpai, bet suprantamai pasako savo mintis, išreiškia jausmus. <i>Atpasakojimai žodžiu:</i> naudodamasis	<i>Kasdienis bendravimas:</i> bendraudamas su draugais, mokytoju, kitais žmonėmis, dalyvaudamas pokalbiuose mokytojo numatyta ar pačių mokinių pasirinkta tema, skaityto kūrinio ar kt. aptarimuose noriai atsakinėja į draugų, mokytojo klausimus, pats pateikia jiems klausimų. <i>Pokalbiai, diskusijos:</i> supranta pokalbio situaciją, aktyviai dalyvauja pokalbiuose su draugais, mokytoju numatytomis temomis (žr. programos skyrių „Lietuvių kalbos ugdymo temos“) ir spontaniškai atsirandančiomis, stengiasi palaikyti pokalbį; mokosi dalyvauti diskusijose apie skaitytus kūrinius, klasėje ar kitoje mokiniui pažįstamoje aplinkoje atsitikusius įvykius, gali paimti trumpą interviu iš draugo, tinkamai kalbėti telefonu. <i>Minčių, jausmų reiškimas:</i> atsižvelgdamas į situaciją gali glausčiau arba išsamiau išdėstyti savo mintis, perteikti jausmus. <i>Atpasakojimai žodžiu:</i> smulkiai arba glaustai pagal planą ar be jo	1. <i>Kasdienis bendravimas:</i> bendraudamas įvairiose situacijose (skirtose mokymuisi arba kasdieninei įprastai veiklai) tinkamai reaguoja į bendraamžių, mokytojo, kitų suaugusiųjų klausimus, moka mandagiai paklausti. <i>Pokalbiai, diskusijos:</i> noriai, aktyviai dalyvauja įvairiuose pokalbiuose su draugais ir kitais žmonėmis mokiniui pažįstamomis temomis, pats gali pasiūlyti draugams, mokytojui pokalbio temą, pradėti pokalbį, jį tęsti; diskutuoja, reiškia savo nuomonę apie perskaitytą kūrinį, mokiniui suprantamus aplinkos reiškinius, jam įdomius mokslo pasiekimus; tinkamai kalba telefonu, gali paimti interviu iš draugo, tėvų, gauta informacija pasidalyti su draugais. <i>Minčių, jausmų reiškimas:</i> suprantamai reiškia savo mintis, jausmus. <i>Atpasakojimai žodžiu:</i> suprasdamas tikslą
--	---	---	--

paveikslėliais, pagalbiniais klausimais, pateiktais žodžiais ir kt., mokytojui ar draugams padedant mokosi atpasakoti išgirstą neilgą rašytojo kūrinį, pasekti trumpą pasaką apie gyvūnus, sakmę. <i>Pasakojimai žodžiu:</i> sudarant žaidybines situacijas, mokytojui ar draugams padedant pagalbiniais klausimais, pavyzdžiais, vartodamas pateiktus žodžius, posakius mokosi kurti neilgą pasakojimą pagal paveikslėlius; mokosi trumpai (3 ar daugiau sakinių) papasakoti matytus ar asmeniškai patirtus įvykius, perteikti įspūdžius. <i>Eilėraščių deklamavimas:</i> mokytojo padedamas išmoksta deklamuoti neilgą, mokiniui patikusį eilėraštį ar jo ištrauką, skatinamas dalyvauti klasės ar mokyklos konkursuose, (jeigu jie rengiami), šventiniuose mokyklos renginiuose, deklamuoja šeimos nariams. <i>Kalbos taisyklingumas:</i> stengiasi tobulinti savo lietuvių kalbą: klausydamasis taisyklingos tarties pavyzdžių (mokytojo, aktorių įrašų ir kt.),	paveikslėliais, mokytojo pateiktu planu, žodžiais, žodžių junginiais atpasakoja išgirstą ar paties perskaitytą neilgą rašytojo kūrinį, paseka trumpą buitinę ar kitokią pasaką, sakmę, neilgą padavimą. <i>Pasakojimai žodžiu:</i> sudarant tinkamą situaciją sukuria neilgą pasakojimą pagal paveikslėlius, komiksus, pateiktus gairinius žodžius; trumpai (3 ar daugiau sakinių), bet nuosekliai papasakoja matytus ar asmeniškai patirtus įvykius, trumpai perteikia įspūdžius. <i>Eilėraščių deklamavimas:</i> savarankiškai išmoksta deklamuoti patikusį eilėraštį, poemėlės ištrauką, jeigu nori, dalyvauja deklamavimo konkursuose (jeigu jie rengiami), šventinėse programose, deklamuoja šeimos nariams, šeimos šventėse. <i>Kalbos taisyklingumas:</i> toliau tobulina savo lietuvių kalbą: sakydamas smulkiosios tautosakos tekstus, deklamuodamas	atpasakoja perskaitytą patikusį rašytojo kūrinį ar jo ištrauką, vartoja vaizdingų žodžių, posakių; mokosi pasekti stebuklų pasaką. <i>Pasakojimai žodžiu:</i> suprasdamas tikslą sukuria nuoseklų pasakojimą pagal paveikslėlius, komiksą, matytą filmą, mokosi fantazuoti pagal skaitytą tekstą, pagal pasiūlytą užuominą arba savarankiškai; pakankamai nuosekliai papasakoja matytus ar asmeniškai patirtus įvykius, perteikia įspūdžius. <i>Eilėraščių deklamavimas:</i> raiškiai deklamuoja pasirinktą eilėraštį, poemos ištrauką, dalyvauja konkursuose, šventinėse programose, supranta to dalyvavimo prasmę, deklamuodamas nori pradžiuginti šeimos narius. <i>Kalbos taisyklingumas:</i> toliau tobulina savo lietuvių kalbą: pasakodamas, vaidindamas, deklamuodamas stengiasi taisyklingai	pasirenka, pasirengia ir atpasakoja neilgą, mokiniui įdomų rašytojo kūrinį ar jo ištrauką, vartoja vaizdingų žodžių, posakių; kuo raiškiau (pagal savo galimybes) paseka stebuklų pasaką. <i>Pasakojimai žodžiu:</i> išsamiai papasakoja piešiniuose, komikse pavaizduotą istoriją, matytą filmą, sukuria neilgą fantastinį pasakojimą pagal skaitytą kūrinį, filmą ar paties išgalvotą dalyką; išsamiai, nuosekliai papasakoja matytą ar patirtą įvykį, perteikia savo jausmus, įspūdžius, pasako savo nuomonę. <i>Eilėraščių deklamavimas:</i> raiškiai deklamuoja pasirinktą eilėraštį, poemos ištrauką, gali paaiškinti, kodėl pasirinko vienokią ar kitokią intonaciją; dalyvauja konkursuose, šventinėse programose, šeimos šventėse. <i>Kalbos taisyklingumas:</i> toliau tobulina savo lietuvių kalbą: kalbėdamas stengiasi taisyklingai tarti lietuvių kalbos garsus: ilguosius
--	---	---	--

žaisdamas gamtos garsų pamėgdžiojimais, greitakalbėmis ir kt., dainuodamas, deklamuodamas praktiškai mokosi taisyklingai tarti dažniau mokinio vartojamus lietuvių kalbos žodžius (mokoma taisyklingai tarti visus mokinio vartojamus žodžius, taisomos tarties klaidos, tačiau ypatingas dėmesys skiriamas ilgųjų ir trumpųjų balsių, dvibalsių <i>ie, uo</i> tarimui); mokosi taisyklingai intonuoti sakinius (įsiklausęs pakartoja). <i>Žodyno turtinimas:</i> dalyvaudamas pokalbiuose vaikui aktualiomis temomis (žr. programos skyrių „Lietuvių kalbos ugdymo temos“), skaitydamas tautosakos ir vaikų literatūros kūrinius, trumpus informacinius tekstus, žiūrėdamas filmus, lankydamasis internetinėse vaikams skirtose svetainėse stengiasi išmokti ir vartoti vis daugiau naujų lietuvių kalbos žodžių; nežinodamas žodžio reikšmės stengiasi ją išsiaiškinti – klausia mokytojo, draugų, tėvų.	atpasakodamas, pasakodamas mokosi taisyklingai tarti lietuvių kalbos garsus: toliau įtvirtina ilgųjų ir trumpųjų balsių, dvibalsių tarimą, mokosi tarti žodžius su kietaisiais ir minkštaisiais, su panašiai skambančiais priebalsiais (<i>b-p, d-t, g-k, ž-š</i>); žodžių galūnes (žodžio gale visi priebalsiai tariami dusliai), ilgai tariamas žodžių galūnes, pvz.: <i>vaiką, gėlę, sūnų</i>; mokytojo padedamas mokosi taisyklingai kirčiuoti dažniau vartojamus žodžius, taisyklingai intonuoti sakinius (pradedą suprasti klausiamąją, skatinamąją ir kt. intonacijas). <i>Žodyno turtinimas:</i> dalyvaudamas pokalbiuose vaikui aktualiomis temomis (žr. programos skyrių „Lietuvių kalbos ugdymo temos“), bendraudamas, vaidindamas, skaitydamas tautosakos ir vaikų literatūros kūrinius, informacinius tekstus, žiūrėdamas filmus, lankydamasis internetinėse vaikams skirtose svetainėse sužino vis naujų lietuvių kalbos žodžių (ypač svarbus vaiko žodyno turtinimo šaltinis – skaitomi tekstai, nes prie jų galima grįžti, kartoti); mokosi naudotis mokytojo ar vadovėlyje	tarti lietuvių kalbos garsus: ilguosius ir trumpuosius balsius, dvibalsius, kietuosius ir minkštuosius priebalsius, žodžius su mišriaisiais dvigarsiais (ypač su <i>i, u</i>, kirčiuotais pirmame sande, pvz.: <i>dirbti, bulvė</i>), žodžių galūnes, toliau mokosi pagal pavyzdį taisyklingai kirčiuoti dažniau vartojamus žodžius, taisyklingai intonuoti sakinius (supranta klausimo, skatinimo, teigimo ir kt. intonacijas). <i>Žodyno turtinimas:</i> supranta, kad kuo daugiau žinos lietuviškų žodžių, tuo geriau galės bendrauti su kitais lietuviškai kalbančiais žmonėmis, todėl nuolat plečia savo žodyną: skaitydamas naują tekstą pasižymi nežinomus žodžius, išsiaiškina jų reikšmę, kaupia vaizdingus žodžius, posakius (ypač svarbus jų šaltinis – tautosaka ir grožinė literatūra); mokosi naudotis spausdintiniais ir elektroniniais žodynais.	ir trumpuosius balsius, dvibalsius, kietuosius ir minkštuosius, dusliai ir skardžiai tariamus (tik praktiniame lygmenyje) priebalsius, žodžius su mišriaisiais dvigarsiais (ypač su <i>i, u</i>, kirčiuotais pirmame sande, pvz.: <i>dirbti, bulvė</i>), žodžių galūnes; mokosi taisyklingai kirčiuoti dažniau vartojamus žodžius; taisyklingai intonuoja sakinius (skiria klausimo, skatinimo, teigimo ir kt. intonacijas); mokytojo padedamas aiškinasi savo tarties trūkumus ir stengiasi juos taisyti. <i>Žodyno turtinimas:</i> nuolat plečia savo lietuvių kalbos žodyną, tam naudoja įvairiausių šaltinius: pokalbius, knygas, spausdintinius ir elektroninius žodynus, lietuvišką spaudą, internetą ir kt.; supranta vaizdingų žodžių, posakių reikšmę kalbant, kuriant.
--	---	--	--

	pateiktu žodynėliu, aiškinasi nežinomų žodžių reikšmes.		
--	---	--	--

Skaitymas

<i>Lietuviška abėcėlė:</i> praktiškai susipažįsta su lietuvių kalbos garsais ir jų ženklais – lietuviškos abėcėlės raidėmis, elementariai supranta lietuvių ir anglų kalbų garsų ir raidžių skirtumus. <i>Skaitymo procesas:</i> išmoksta skaityti lietuvišką raštą spausdintinėmis raidėmis, skaito mokiniui patogiu būdu (balsu arba tyliai), jam tinkamu tempu, atsako į nesudėtingo trumpo skaitinio klausimus; mokytojo padedamas aiškinasi nežinomus žodžius, įsimena vieną kitą naują žodį. <i>Mokytojo, kitų asmenų skaitymas:</i> noriai klausosi mokytojo, klasės draugų, tėvų skaitomų tekstų, trumpai pasako savo įspūdžius, atsako į girdėto teksto klausimus, aiškinasi nežinomus žodžius, turtina savo žodyną girdėto skaitinio žodžiais. <i>Lietuvių tautosaka:</i> skaito neilgus lietuvių tautosakos kūrinius: vaikų žaidimus, gamtos garsų pamėgdžiojimus, mįsles, greitakalbes, pasakas apie gyvūnus, juokų pasakas, sakmes; žaidžia vaikų žaidimus,	<i>Lietuviška abėcėlė:</i> kartoja rečiau rašte vartojamas lietuviškos abėcėlės raides; supranta ryškiausius lietuvių ir anglų kalbų garsų ir raidžių skirtumus. <i>Skaitymo procesas:</i> toliau tobulina skaitymo gebėjimus; skaitymo sklandumą, tempą, sąmoningumą, skaito ilgesnius tekstus balsu ir tyliai, supranta skaitomo teksto turinį – atsako į klausimus, gali trumpai atpasakoti turinį; mokytojo, žodynų, padedamas aiškinasi nežinomus žodžius, papildo žodyną skaitytų tekstų žodžiais. <i>Mokytojo, kitų asmenų skaitymas:</i> ir toliau noriai klausosi mokytojo, klasės draugų, tėvų, aktorių (įrašų) skaitomų tekstų, trumpai pasako savo įspūdžius, atsako į teksto klausimus, aiškinasi nežinomus žodžius, turtina savo žodyną skaitinio žodžiais. <i>Lietuvių tautosaka:</i> skaito lietuvių tautosakos kūrinius: mįsles, pasakas apie gyvūnus, juokų pasakas, ir kitas neilgas pasakas, sakmes; žaidžia vaikų žaidimus, mena ir pats kuria naujas mįsles,	<i>Skaitymo procesas:</i> pakankamai sklandžiai, reikiamu tempu, stengdamasis tinkamai intonuoti skaito įvairius grožinius ir negrožinius tekstus, atsako į teksto klausimus, geba atpasakoti tekstą; geba išsiaiškinti nežinomus žodžius, plečia savo žodyną. <i>Mokytojo, kitų asmenų skaitymas:</i> jaučia estetinį pasitenkinimą klausydamasis raiškiai skaitomų tekstų, išsako savo įspūdžius, nuotaiką, aiškinasi nežinomus žodžius, turtina savo žodyną sinonimais, vaizdingais žodžiais, posakiais. <i>Lietuvių tautosaka:</i> skaito lietuvių tautosakos kūrinius: smulkiają tautosaką, susipažįsta su stebuklų pasakomis, skaito sakmes, padavimus ir supranta jų paskirtį; žaidžia senuosius ir	<i>Skaitymo procesas:</i> sklandžiai, pagal savo gebėjimus raiškiai skaito grožinius tekstus, juos analizuoja, aptaria kartu su draugais, mokytoju; pastebi vaizdingus žodžius, posakius, stengiasi juos vartoti savo kalboje; geba skaityti ir suprasti šio amžiaus tarpsniui įdomius ir aktualius negrožinius tekstus, rasti reikalingą informaciją. <i>Mokytojo, kitų asmenų skaitymas:</i> Atidžiai klausosi raiškiai skaitomų kūrinių, pajaučia kūrinio nuotaiką, mokosi pats taip skaityti. <i>Lietuvių tautosaka:</i> skaito lietuvių tautosakos kūrinius: smulkiają tautosaką, stebuklų pasakas, sakmes, padavimus; žaidžia vaikų žaidimus, kuria ir mena mįsles, dainuoja vaikų
--	--	---	---

mokosi pamėgdžiojimų, greitakalbių, vaikų dainų, paseka neilgą pasaką apie gyvūnus, buitinę pasaką, sakmę (galima rinktis iš šių rinkinių: „Čir vir vir pavasaris“, „Bėk, Pilypai, iš kanapių“, „Margi paukšteliai pasauly skraido“, „Gulbė karaliaus pati“, „Ežeras ant milžino delno“, „Sužeistas vėjas“ ar kitais, kurie yra mokykloje). <i>Lietuvių vaikų literatūra:</i> skaito žymiausių lietuvių vaikų rašytojų trumpus kūrinius arba jų ištraukas (kūrinius parenka mokytojas atsižvelgdamas į turimas knygas, vaikų pomėgius): <i>proza:</i> G. Adomaitytės, J. Avyžiaus, K. Borutos, B. Buivydaitės, J. Jankaus, V.V. Landsbergio, A. Liobytės, P. Mašiot, G. Morkūno, V. Pietario, S. Poškaus, V. Račicko, J. Švabaitės-Gylienės, Žemaitės, Vaižganto, K. Sakalausko-Vanagėlio, A. Giedriaus, V. Tamulaičio, A. Vaičiulaičio, V. Žilinskaitės ir kt.; <i>poezija:</i> P. Babicko, K. Binkio,	dalyvauja mįslių konkursuose, dainuoja vaikų dainas, mokosi kitų patikusių tautosakos kūrinių (galima rinktis iš šių rinkinių: „Čir vir vir pavasaris“, „Margi paukšteliai pasauly skraido“, „Vaikų dainos“, „Gulbė karaliaus pati“, „Sigutė“, „Ežeras ant milžino delno“, „Sužeistas vėjas“, „Lietuvių liaudies padavimai“ ar kitais, kurie yra mokykloje). <i>Lietuvių vaikų literatūra:</i> skaito žymiausių lietuvių vaikų rašytojų kūrinius ar jų ištraukas (žr. I klasės programą); skaito neilgus dramos kūrinius: D. Čiurlionytės, P. Orintaitės, R. Skučaitės, V. Palčinskaitės ir kt.; savarankiškai namie skaito pasirinktą lietuvių autoriaus knygą, apie ją pasikalba su tėvais, mokytoju, klasės draugais.	naujuosius vaikų žaidimus, kuria ir mena mįsles, dainuoja lietuvių dainas, mokosi kitų patikusių tautosakos kūrinių (žr. II kl. programą, be to, reikėtų mokinius supažindinti su stebuklų pasakų rinkiniais „Lietuviškos pasakos“, „Gyvasis vanduo“, sakmių ir padavimų rinkiniais „Kadaise ir akmenys augo“, „Lietuvių padavimai, legendos ir sakmės“ ar kitais, kurie yra mokykloje). <i>Lietuvių vaikų literatūra:</i> skaito žymiausių lietuvių vaikų rašytojų kūrinius ar jų ištraukas (žr. I ir II klasės programą), susipažįsta su naujausiais vaikų literatūros autoriais: T. Dirgėla, D. Bajoraitė, J. Vile ir kt.; skaito lietuvių klasikų kūrybos ištraukas ar kūrinius: A. Baranausko, Maironio, V. Krėvės, V. Mykoliaičio-Putino, B. Brazdžionio, K. Bradūno, H. Radausko ir kt. ; skaito informacinius ir publicistinius tekstus apie Lietuvos gamtą, istoriją, Sibiro tremtį, Lietuvos partizanus, mokslo laimėjimus ir kt.; ieško informacijos internete; savarankiškai namie	dainas, mokosi kitų patikusių tautosakos kūrinių (svarbu, kad mokinys tautosakos mokytųsi natūraliai: žaistų, dainuotų, sektų, ją taikytų savo veikloje); reikėtų tęsti pažintį su geriausiais tautosakos rinkiniais (žr. III kl. programą), kuo geriau susipažinti su mokykloje turimomis tautosakos knygomis). <i>Lietuvių vaikų literatūra:</i> skaito žymiausių lietuvių vaikų rašytojų kūrinius ar jų ištraukas (žr. I, II ir III klasės programą); sužino apie lietuviškos spaudos draudimą, knygnešius, išeivijos, tremties literatūrą; skaito lietuvių klasikų kūrybos ištraukas ar kūrinius (žr. I – III klasės programą); skaito informacinius ir publicistinius tekstus apie Lietuvos gamtą, istoriją, kalbą, Sibiro tremtį, Lietuvos partizanus, pasaulio mokslo laimėjimus ir kt.; geba rasti reikalingą informaciją internete; savarankiškai namie skaito patinkančias lietuvių autorių knygas, apie jas papasakoja tėvams, mokytojui, klasės draugams.
---	--	--	---

J. Degutytės, S. Gedos, M. Grigonio, L. Gutausko, A. Matučio, J. Minelgos, B. Pūkelevičiūtės, R. Skučaitės, V. Palčinskaitės, K. Papečchio, Č. Navakausko, Vytės Nemunėlio, M. Vainilaičio, L. Žitkevičiaus ir kt. <i>Periodinė spauda:</i> skaito vaikams skirtą periodinę spaudą, pvz.: JAV leidžiamą elektroninį žurnalą „Eglutė“, Lietuvoje – žurnalus „Penki“, „Kutis“, „Nykštukas“. <i>Eilėraščių deklamavimo šventės, vaidinimai:</i> išmoksta Lietuvos himną, mokosi atmintinai neilgų eilėraščių (žr. „Kalbėjimas ir klausymas“), dalyvauja deklamavimo popietėse ar konkursuose, klasės, mokyklos šventėse; kartu su mokytoju inscenizuoja patikusių pasakų, prozos kūrinių ištraukas.	<i>Periodinė spauda:</i> skaito vaikams skirtą periodinę spaudą, vaikams skirtus internetinius žurnalus (žr. I kl.), svetaines, pasako, kas buvo įdomu. <i>Eilėraščių deklamavimo šventės, vaidinimai:</i> išmoksta deklamuoti patikusių eilėraščių, poemos ištrauką (žr. „Kalbėjimas ir klausymas“), dalyvauja deklamavimo popietėse ar konkursuose, klasės, mokyklos šventėse; kartu su mokytoju inscenizuoja patikusių pasakų, prozos kūrinių ištraukas, vaidina neilgus dramos kūrinius.	skaito patinkančias lietuvių autorių knygas, apie jas papasakoja tėvams, mokytojui, klasės draugams. <i>Periodinė spauda:</i> noriai skaito vaikams skirtą periodinę spaudą, pvz.: JAV leidžiamą elektro- ninį žurnalą „Laikai vaikams“, Lietuvoje – „Bitutė“, internetines svetaines. <i>Eilėraščių deklamavimo šventės, vaidinimai:</i> išmoksta raiškiai deklamuoti patikusių eilėraščių, dalyvauja deklamavimo popietėse ar konkursuose, klasės, mokyklos šventėse; kartu su mokytoju inscenizuoja patikusių pasakų, prozos kūrinių ištraukas, vaidina neilgus dramos kūrinius.	<i>Periodinė spauda:</i> jaučia pareigą skaityti vaikui tinkamą periodinę spaudą (žr. III kl.), noriai ją skaito, domisi jos naujienomis, tikslingai naudojasi internetinėmis svetainėmis. <i>Eilėraščių deklamavimo šventės, vaidinimai:</i> geba pasirinkti tinkamą eilėraščių, išmokti raiškiai jų deklamuoti; vaidina, dalyvauja klasės, mokyklos šventiniuose renginiuose.
---	--	--	---

Rašymas

<i>Raidžių rašymas:</i> išmoksta rašyti lietuviškos abėcėlės raides (spausdintines arba rašytines – pagal susitarimą). <i>Žodžių rašymas:</i> mokosi taisyklingai rašyti 2–3 skiemenų žodžius be priebalsių samplaikų; skirti žodžiuose <i>y</i> ir <i>i</i>, <i>ū</i> ir <i>u</i>, <i>e</i> ir <i>ė</i>. <i>Vardų rašymas:</i> išmoksta parašyti savo vardą, pavardę, šeimos narių, augintinių vardus, dažniau vartojamus šalių,	<i>Raidžių rašymas:</i> kartoja ir įtvirtina lietuviškos abėcėlės raidžių rašymą. <i>Žodžių rašymas:</i> taisyklingai rašo ilgesnius žodžius be priebalsių samplaikų, mokosi rašyti žodžius, kuriuose susiduria keli priebalsiai, žodžius su dvibalsiais <i>ie</i>, <i>uo</i> ir kt., su priebalsių minkštumo ženklų <i>i</i> (prieš <i>o</i>, <i>u</i>, <i>ū</i>), su <i>j</i>; toliau įtvirtina ilgųjų ir trumpųjų balsių rašybą pagal taisyklingą tarimą; mokosi rašyti žodžius, kurie atsako į klausimus <i>ką?</i>, <i>ko</i> (<i>daug</i>)?, <i>ką veikia?</i> <i>Vardų rašymas:</i> išmoksta parašyti savo draugo vardą, pavardę, vietovės, kurioje gyvena, pavadinimą, didžiausių Lietuvos miestų, upių	<i>Žodžių rašymas:</i> stengiasi taisyklingai rašyti sunkesnius žodžius, žodžius su dvibalsiais <i>ie</i>, <i>uo</i> ir kt., su priebalsių minkštumo ženklų <i>i</i>, su <i>j</i>; toliau įtvirtina ilgųjų ir trumpųjų balsių rašybą pagal taisyklingą tarimą; mokosi taisyklingai rašyti galūnes: daiktavardžių, kurie atsako į klausimus <i>ką?</i>, <i>ko</i> (<i>daug</i>)?, <i>kur?</i> (<i>kame?</i>), veiksmazodžių, kurie atsako į klausimą <i>ką veikia?</i>, kitų žodžių pagal pavyzdžius (<i>baltą</i>, <i>gražiai</i> ir kt.); pradeda mokytis žodžių su priebalsių asimiliacija rašybos, mokosi rašyti dažniau vartojamus įsidėmėtinos rašybos žodžius (<i>qžuolas</i>, <i>drqsa</i>, <i>mįslė</i>, <i>šiandien</i>, <i>tuoj</i>, <i>manęs</i>, <i>savęs</i> ir kt.). <i>Vardų rašymas:</i> išmoksta parašyti žmonių, gyvūnų vardus, miestų, upių, jūrų ir kitus dažniau vartojamus pavadinimus, mokiniams žinomų	<i>Žodžių rašymas:</i> taisyklingai rašo sunkesnius žodžius, žodžius su dvibalsiais <i>ie</i>, <i>uo</i> ir kt., su priebalsių minkštumo ženklų <i>i</i>, su <i>j</i>; toliau įtvirtina ilgųjų ir trumpųjų balsių rašybą pagal taisyklingą tarimą; moka taisyklingai rašyti galūnes: daiktavardžių, kurie atsako į klausimus <i>ką?</i>, <i>ko</i> (<i>daug</i>)?, <i>kur?</i> (<i>kame?</i>), mokosi pagal klausimus pasitikrinti kitų daiktavardžių galūnių rašybą (arba pagal vardininko bei kilmininko linksnį), veiksmazodžių, kurie atsako į klausimą <i>ką veikia?</i>, <i>ką veikei?</i>, kitų žodžių pagal pavyzdžius (<i>baltą</i>, <i>gražiai</i> ir kt.); toliau mokosi žodžių su priebalsių asimiliacija rašybos, išmoksta rašyti dažniau vartojamus įsidėmėtinos rašybos žodžius (<i>qžuolas</i>, <i>drqsa</i>, <i>mįslė</i>, <i>šiandien</i>, <i>tuoj</i>, <i>manęs</i>, <i>savęs</i>, <i>tavęs</i> ir kt.). <i>Vardų rašymas:</i> išmoksta parašyti vardus, pavardes, dažniau vartojamus pavadinimus, paaiškinti jų rašybą.
--	--	--	---

miestų pavadinimus; išmoksta taisyklingai tarti ir rašyti žodį <i>Lietuva</i>. <i>Datos rašymas:</i> mokosi mėnesių pavadinimus, mokytojo padedamas užrašo datą. <i>Sakinių rašymas:</i> sudaro sakinį iš pateiktų žodžių, derindamas pateiktus žodžius ir pagal pavyzdį mokosi parašyti 2–4 žodžių sakinį, dėti tašką sakinio gale. <i>Teksto rašymas:</i> mokytojo padedamas kartu su draugais rašo 3–4 sakinių tekstą pagal paveikslėlių seriją, raštelį draugui; tėvų ar mokytojo padedamas trumpai parašo apie save, patirtą įvykį, sveikinimą mamytei, močiutei ir pan.	pavadinimus. <i>Datos rašymas:</i> kartoja mėnesių pavadinimus, mokosi rašyti datą pagal lietuvių kalbos reikalavimus. <i>Sakinių rašymas:</i> dirbdamas su draugu ar kolektyviai išmoksta parašyti 2–4 žodžių sakinį; mokytojo padedamas mokosi rašyti ilgesnius sakinius, dėti tašką, klaustuką sakinio gale. <i>Teksto rašymas:</i> savarankiškai parašo neilgą tekstą pagal paveikslėlių seriją (kiekvienam paveikslėliui nors po 2 sakinius), sukuria trumpą pasakojimą (pradžią, svarbiausias įvykis, pabaiga); parašo laišką, žinutę, skelbimą, sveikinimą ir pan.	švenčių pavadinimus. <i>Datos rašymas:</i> išmoksta rašyti datą pagal lietuvių kalbos reikalavimus. <i>Sakinių rašymas:</i> dirbdamas su draugu, kolektyviai ar individualiai, padedamas mokytojo ar savarankiškai mokosi rašyti įvairius sakinius, dėti reikiamus ženklus sakinio gale. <i>Teksto rašymas:</i> sukuria išsamesnį pasakojimą pagal paveikslėlius, iš asmeninės patirties, fantastinį pasakojimą, pasaką, trumpą aprašymą, parašo neilgo teksto atpasakojimą (komponuodamas tekstus remiasi anglų kalbos žiniomis); mėgina pats kurti.	<i>Datos rašymas:</i> moka pasirinkti datos rašymo būdą, užrašyti datą pagal lietuvių kalbos reikalavimus. <i>Sakinių rašymas:</i> rašo įvairius sakinius taikydamas jau turimas žinias apie anglų kalbos skyrybą. <i>Teksto rašymas:</i> sukuria išsamų pasakojimą pagal planą, pagal pateiktą pradžią, iš asmeninės patirties, fantastinį pasakojimą, pasaką, aprašymą, parašo teksto atpasakojimą (komponuodamas tekstus remiasi anglų kalbos žiniomis); pats kuria (pagal savo gebėjimus).
---	---	---	---

Kalbos sandaros pažinimas

<i>Garsas (fonetikos pradmenys):</i> žaisdamas žodžiais, gamtos garsų pamėgdžiojimais, greitakalbėmis ir kt. dainuodamas, deklamuodamas praktiškai susipažįsta su lietuvių kalbos garsais ir jų raidėmis: <i>balsiais</i> ir <i>balsėmis</i>, <i>ilgaisiais balsiais</i>, <i>trumpaisiais balsiais</i>, <i>priebalsiais</i> ir <i>priebalsėmis</i>; mokosi taisyklingai tarti kalbos garsus (žr. „Kalbos taisyklingumas“)	<i>Garsas:</i> žaisdamas įvairius kalbinius žaidimus, klausydamas dainų, įrašų, kalbėdamas, skaitydamas toliau susipažįsta su lietuvių kalbos garsine sandara, fonetikos terminais: <i>balsiai</i>, <i>priebalsiai</i>, <i>ilgieji ir trumpieji balsiai</i>, <i>dvibalsiai</i>; mokosi skirti kietai ir minkštai tariamus priebalsius, sužino, ką žymi <i>priebalsių minkštumo ženklas i</i>; mokosi taisyklingai tarti žodžius su minėtais garsais (žr. „Kalbos taisyklingumas“)	<i>Garsas:</i> skaitydamas tiksliai sukurtus informacinius tekstus, žaisdamas žodžiais, deklamuodamas, dainuodamas plečia supratimą apie lietuvių kalbos garsinę sandarą: kartoja <i>balsius</i>, <i>priebalsius</i>, <i>susipažįsta su mišriaisiais dvigarsiais</i>, <i>kietaisiais ir minkštaisiais priebalsiais</i>; įtvirtina supratimą apie <i>priebalsių minkštumo ženklą i</i>; toliau mokosi taisyklingai tarti žodžius su minėtais garsais (žr. „Kalbos taisyklingumas“)	<i>Garsas:</i> apibendrina žinias apie lietuvių kalbos garsinę sandarą: kartoja <i>balsius</i>, <i>priebalsius</i>, <i>ilguosius ir trumpuosius balsius</i>, <i>kietuosius ir minkštuosius priebalsius</i>, <i>dvibalsius</i>, <i>mišriuosius dvigarsius</i>, <i>priebalsių minkštumo ženklą i</i>. Kalbėdamas, deklamuodamas, skaitydamas balsu stengiasi juos taisyklingai tarti (žr. „Kalbos taisyklingumas“).
<i>Skiemu:</i> supranta žodžio skiemens reikšmę, žaisdamas žodžiais, skaičiuotėmis mokosi taisyklingai (natūraliai) skienuoti neilgus žodžius.	<i>Skiemu:</i> toliau stengiasi taisyklingai (natūraliai) skienuoti žodžius; mokosi kelti žodžius (neatskirti dvigarsių, priebalsio minkštumo ženklo); mokosi skirti žodyje stipriau tariamą (kirčiuotą) skiemenį.	<i>Skiemu:</i> stengiasi taisyklingai (natūraliai) skienuoti žodžius su priebalsių samplaikomis (naujas skienuoti prasideda tokia priebalsių samplaika, kokia gali prasidėti lietuvių kalbos žodis, pvz.: <i>vy-sta</i>, <i>alk-sta</i>, nes <i>stalas</i>, <i>stato</i>); mokosi kelti žodžius; skiria žodyje stipriau tariamą (kirčiuotą) skiemenį.	<i>Skiemu:</i> taisyklingai (natūraliai) skienuoja ir kelia žodžius; skiria stipriau tariamą (kirčiuotą) skiemenį.
<i>Žodis (morfologijos pradmenys):</i> kalbėdamas mokiniui artimomis temomis (žr. skyrių „Lietuvių kalbos ugdymo temos“), skaitydamas tiksliai atrinktus tekstus mokosi pagal reikšmę skirti žodžius, reiškiančius daiktų, veiksmų, požymių ir	<i>Žodis (morfologijos pradmenys):</i> kalbėdamas numatytomis temomis (žr. skyrių „Lietuvių kalbos ugdymo temos“), skaitydamas tiksliai atrinktus tekstus suvokia žodžio reikšmę praktiškai susipažįsta su daiktų, požymių ir ypatybių pavadinimais, veiksmus reiškiančiais žodžiais;	<i>Žodis (morfologijos pradmenys):</i> skaitydamas tiksliai atrinktus grožinius ir negrožinius tekstus bei nagrinėdamas praktines kalbos užduotis susipažįsta su <i>daiktavardžiu</i>, <i>daiktavardžio giminėmis</i>, <i>skaičiais</i>, <i>klausimais</i>, supranta jų reikšmę kalboje, mokosi juos	<i>Žodis (morfologijos pradmenys):</i> nagrinėdamas įvairius tekstus įtvirtina supratimą apie <i>daiktavardžio gimines</i>, jo <i>kaitymą skaičiais</i>; daiktavardžio gimines susieja su parodomaisiais (<i>tas</i>, <i>ta</i>, <i>šis</i>, <i>ši</i>, <i>anas</i>, <i>ana</i>) ir klausia-

ypatybių pavadinimus, kaupia šiuos žodžius; supranta vardų, pavadinimų vartoseną, mokosi juos rašyti didžiąja raide; mokosi skaičiuoti	mokosi kelti klausimus: <i>kas? ką? ko? kur? koks? kokia? ką veikia? ką veikė? ką veiks?</i> ir kt.; toliau mokosi skaičiuoti, savo kalboje vartoti paprasčiausius skaitvardžius; turtina savo žodyną minėtais žodžiais; mokosi atpažinti vardus, pavadinimus, juos rašyti didžiąja raide.	vartoti: kelti jiems klausimus, tinkamai kaityti – derinti sakinyje, taisyklingai rašyti, turtina savo žodyną daiktavardžiais; toliau įtvirtina vardų, pavadinimų taisyklingą rašybą; mokydamasis daiktavardžių vartojimo praktiškai susipažįsta su žodžiais, kurie gali pavaduoti daiktavardžius sakinyje – asmeniniais įvardžiais <i>aš, tu, jis, ji, mes, jūs, jie, jos</i>; praktiškai mokosi vartoti įvardžius <i>mano, tavo, savo</i>. Apibūdindamas pažįstamus daiktus, skaitydamas grožinius ir negrožinius aprašymus toliau mokosi atpažinti ir vartoti požymius ir ypatybes reiškiančius žodžius, kelti klausimus <i>koks? kokia? kokį? kokią?</i> ir kt., kaupia šiuos žodžius, mokosi juos vartoti įvairiuose aprašymuose. Pasakodamas įvykius, skaitydamas pasakojimus, kuriuose	maisiais (<i>kas, koks, kokia, kuris</i>) įvardžiais ir taip plečia supratimą apie įvardžius, mokosi juos vartoti kalboje; susipažįsta su <i>bendrinių ir tikrinių daiktavardžiais</i>; susipažįsta su <i>daiktavardžių linksniavimu</i> pagal klausimus (be linksnių pavadinimų), mokosi linksniuoti daiktavardžius pagal pavyzdžius, taisyklingai rašyti galūnes; analizuodamas daiktavardžius susipažįsta su žodžio dalimis: <i>šaknis, galūnė, priesaga</i>, mokosi padaryti naujų daiktavardžių; mokosi vartoti daiktavardžius sakinyje, supranta, kad daiktavardis sakinyje dažnai eina veiksmu. Nagrinėdamas įvairius tekstus, ypač aprašymus susipažįsta su <i>būdvardžiu</i>, jo reikšmėmis, būdvardžių kaitymu <i>giminėmis</i> ir <i>skaičiais</i>, mokosi linksniuoti būdvardžius pagal pavyzdžius, taisyklingai rašyti jų galūnes; mokosi suprasti būdvardžių reikšmę aprašymuose, plečia savo žodyną būdvardžiais, mokosi juos vartoti kurdamas savo aprašymus. Nagrinėdamas įvairius pasakojimus įtvirtina
---	---	--	--

		daug veiksmo, susipažįsta su <i>veiksmažodžiu</i>, jo reikšme kalbai, <i>veiksmažodžio laikais: esamuju, būtuju kartiniu, būtuju dažniniu, būsimuju; veiksmažodžio kaitymu asmenimis; mokydamasis vartoti įvairius veiksmazodžių asmenis įtvirtina įvardžių aš, tu, jis, ji, mes, jūs, jie jos vartojimą; praktiškai susipažįsta su liepimą reiškiančiais veiksmazodžiais (pvz.: žiūrėk, rašykite ir kt.); mokosi kelti veiksmazodžio klausimus, atpažinti veiksmazodžius įvairiuose pasakojimuose, plečia savo žodyną veiksmazodžiais, mokosi juos vartoti, taisyklingai rašyti veiksmazodžių galūnes; mokydamasis vartoti veiksmazodžius praktiškai susipažįsta su prieveiksmiais, reiškiančiais kokybę – kaip veiksmas atliekamas (pvz.: gražiai rašo, puikiai skaito), laiką – kada atliekamas (pvz.: dabar, vakar, rytoj, šiandien, tuojau, šiemet ir kt.);</i> Skaitydamas įvairius valgių receptus, produktų kainas, kalbėdamas temomis, kuriose vartojami skaičiai (metai, valandos, atstumai ir kt.), susipažįsta su <i>skaitvardžiais</i>, mokosi skaičiuoti, vartoti skaitvardžius.	supratimą apie <i>veiksmažodį</i>, toliau mokosi kaityti <i>veiksmažodžius laikais, asmenuoti veiksmažodžius</i>, suprasti, kada vartojami <i>esamojo, būtojo kartinio, būtojo dažninio, būsimajo laiko veiksmažodžiai</i>, mokosi juos vartoti savo pasakojimuose; usipažįsta su <i>veiksmažodžio bendratimi, liepiamąja veiksmažodžio nuosaka</i>, kada vartojamos šios veiksmazodžio formos; praktiškai mokosi vartoti tariamosios nuosakos veiksmazodžius (pvz., <i>aš norėčiau, tu galėtum, jie matytų</i> ir kt.); susipažįsta su <i>veiksmažodžio priešdėliais</i>, su jais sudaro naujus veiksmazodžius. Plečia supratimą apie <i>prieveiksmius</i>: būdo, vietos, laiko, kiekybės, priežasties prieveiksmiai; jų klausimai <i>kaip? kur? kada? kiek? kodėl?</i>; mokosi vartoti įvairius prieveiksmius savo kalboje, juos taisyklingai rašyti. Toliau mokosi vartoti <i>skaitvardžius</i>: kiekinius (pvz.: <i>keturi vaikai, šešios vėliavos, penkiuose kambariuose, dvylikai puslapių</i> ir kt.); kelintinius (pvz.: <i>šeštas kabinetas, pirmas posūkis, devinta diena</i> ir
--	--	--	---

<i>Sakinys:</i> skiria sakinį nuo pavienių žodžių, sudaro trumpus sakinius; mokosi rašyti skyrybos ženklus sakinio gale (žr. skyrių „Rašymas“). <i>Tekstas:</i> skaitydamas įvairius užrašus, neilgus tekstus skiria <i>tekstą</i> nuo pavienių sakinių, žino teksto <i>pavadinimą, autorių</i>; mokytojo padedamas kuria arba iš pateiktų sakinių sudaro trumpą tekstą (žr. skyrių „Rašymas“).	<i>Sakinys:</i> sakinio žodžiams mokosi kelti klausimus, sudaryti sakinius, juos plėsti; skiria klausimą nuo teiginio, rašo tašką, klaustuką sakinio gale; pradeda mokytis atpažinti skatinimą, liepimą perteikiančius sakinius, rašyti šauktuką sakinio gale (žr. skyrių „Rašymas“). <i>Tekstas:</i> skaitydamas tikslingai atrinktus tekstus praktiškai susipažįsta su elementaria <i>pasakojimo sandara</i>, mokosi kurti neilgus pasakojimus pagal paveikslėlius, iš asmeninės patirties mokiniui gerai pažįstamomis temomis; mokosi pagal klausimus apibūdinti daiktą (žr. skyrių „Rašymas“).	<i>Sakinys:</i> susipažįsta su sakinių įvairove: sakiniais teigiama, patariama, liepiama, klausiama, stebimasi; jaučia sakinio intonaciją, rašo tašką, klaustuką, šauktuką sakinio gale; sakinio žodžiams mokosi kelti klausimus, sudaryti aiškius sakinius (žr. skyrių „Rašymas“). <i>Tekstas:</i> išsamiau susipažįsta su <i>pasakojimo sandara</i>, kaip kuriamas pasakojimas, mokosi kurti įvairesnius pasakojimus: pagal patirtus įvykius, įspūdžių, fantastinius ir kt.; susipažįsta su <i>aprašymu</i>, elementaria <i>aprašymo sandara</i>, mokosi kurti trumpus aprašymus (žr. skyrių „Rašymas“).	kt.); dauginius (pvz.: <i>penkeri metai, trejos kelnės</i> ir kt.). <i>Sakinys:</i> susipažįsta su sakinio veikėju – <i>veiksniu</i>, ką sakinio veikėjas veikia – <i>tariniu</i>, mokosi sudaryti sakinius, jaučia sakinio intonaciją, rašo tašką, klaustuką, šauktuką sakinio gale, kurdamas stengiasi vartoti įvairios intonacijos, aiškius sakinius; susipažįsta su <i>kreipiniu</i>, mokosi jo skyrybos; mokosi užrašyti pokalbį (dialogą). <i>Tekstas:</i> skaito ir analizuoja bei lygina įvairius tekstus, supranta jų paskirtį; kuria įvairius <i>pasakojimus</i>: tikroviškus, iš asmeninės patirties, fantastiškus, pagal paveikslus, skaitytus kūrinius ir kt.; įtvirtina ir plečia <i>aprašymo, jo sandaros</i> supratimą, kuria gyvūno, žmogaus ir kt. aprašymus (žr. skyrių „Rašymas“).
---	--	--	---

Lietuvių kalbos ugdymo(si) temos

Kalbos ugdymo(si) tikslams įgyvendinti numatomos konkrečios temos. Paprastai jos siūlomos svetimų kalbų mokymo(si) sistemose, kad būtų apimtos visos kalbos vartojimo sritys. Ugdant lietuvių kalbą šeštadieninėje mokykloje, į kurią susirenka dauguma mokinių, geriau ar prasčiau kalbančių lietuviškai, ugdymo medžiaga skirstoma ne tik pagal kalbos vartojimo sritis – temos gali būti parenkamos ir pagal mokinio gyvenimo aktualijas, ir pagal mokiniams įdomias skaitomų knygų problemas, ir pagal lituanistinio švietimo turinį bei kitus dalykus. Pirmoje ir antroje klasėje daugiau orientuojamasi į siauresnes, konkretesnes temas, kad mokiniai turtintų savo žodyną, tobulintų kalbos vartoseną pačiose svarbiausiose gyvenimo srityse, pateikiami Lietuvos istorijos, (pvz. Vasario 16-osios, Kovo 11-osios ir kt.), etnografijos (Vėlinių, Užgavėnių ir kt.), Lietuvos gamtos (upių, gyvūnų ir kt.) elementai. Į kiekvieną temą integruojamas elementarus kalbos (fonetikos, gramatikos) mokymas(is) (žr. programos skyrių „Kalbos sandaros pažinimas“). Ketvirtoje ir trečioje klasėje pateikiamos platesnės, sudėtingesnės temos, sudarytos iš smulkesnių potemių, nagrinėjančių ne tik mokinio gyvenimo aktualijas, bet ir svarbiausius Lietuvos istorijos momentus (pvz.: kovas su kryžiuočiais, kovą prieš rusų caro priespaudą, okupaciją, partizanų kovą, Sibiro tremtį ir kt.), aplinkosaugos, mokslo, meno (pagal vaiko galimybes) klausimus. Į visas minėtas temas integruojamos kalbos (gramatikos) mokymo(si) temos (žr. programos skyrių „Kalbos sandaros pažinimas“).

Mokytojas turėtų pats įvertinti šių temų tinkamumą klasės mokiniams, jas pasirinkti, numatyti naujų, koreguoti jų formuluotes.

Programoje siūlomos temos:

1 klasė	2 klasė	3 klasė	4 klasė
1. „Šalis ta Lietuva vadinasi...“ 2. Sveika, mokykla! 3. Susipažįstame 4. Mano šeima 5. Mano namai 6. Mano diena 7. Mano draugai ir žaidimai 8. Ruduo atėjo 9. Rudens gėrybės 10. Paukščius palydint 11. Sveika, balta žiemužė! 12. Sveiki sulaukę šv. Kalėdų! 13. Smagu žiemą! 14. Alio! Reikia daktaro! 15. Senovėje žiemos vakarais... 16. Mūsų pasakos 17. Duonos kelias 18. Mažasis mano draugas 19. Cha cha cha šalyje 20. Užgavėnės ir ... abėcėlės šventė 21. Vasario 16-oji 22. Lietuvių kalba – mums brangiausia (pažintis su lietuvių kalbos balsiais, priebalsiais) 23. Vilnius – Lietuvos sostinė 24. Lietuvos miestai 25. „Kur Nemunas teka“ 26. Pavasaris ateina	1. Mes vėl mokykloje! 2. Vasarą buvo smagu 3. Augame ir keičiamės 4. Geriausias mano draugas 5. Aš jau galiu, moku 6. Kada ateina ruduo? 7. Rudenėlis ir aš 8. Jeigu skristum virš Lietuvos rudenį 9. Vėlinės. Ir ne tik 10. Padėkos diena 11. Laiškai seneliams 12. Žiemos džiaugsmas 13. Mūsų Kalėdos 14. Žiemos pasakos 15. Ūkininko sodyboje 16. Kas miške gyvena? 17. Žiemos rūpesčiai 18. Jei draugas serga... 19. Kviečiame į svečius. Einame į svečius 20. Mums brangios datos 21. Kadaise milžinai gyveno... 22. „Žiema, žiema, bėk iš kiemo!“ 23. Teatras mūsų klasėje 24. Jie ir mes 25. Mano saujoj – gintarėlis 26. Koks tas pavasaris? 27. „Ne aš plaku – verba plaka“ 28. „Rid rid rid margi margučiai“	1. Jau mokame! Jau galime! (Kaip mokame kalbėtis, pasakoti? Kaip mokame skaityti? Kaip tariame lietuvių kalbos garsus, kaip juos skiriame? Kaip mokame pavadinti mus supančius daiktus? Kaip mokame atpažinti ir vartoti daiktų pavadinimus? Kaip mokame kurti pasakojimą, pavadinti veiksmus? Kaip atpažįstame veiksmo žodžius ir mokame juos vartoti? Kaip gebame kurti?) 2. Paprasti ir stebuklingi daiktai (Daiktas ar ne daiktas. Kas yra daiktavardis? Daiktavardžiai rašytojų kūryboje. Daiktų istorijos ir kt.) 3. Vėlyvo rudens šventės (Vėlinės, Padėkos diena) 4. Mieliausi ir brangiausi žmonės (Tėtis, mama, sūnus, dukra. Broliukas, sesutė. Seneliai, proseneliai. Daiktavardžio giminės) 5. Baltos žiemos šventės (Kalėdos. Naujieji metai) 6. Ir medis, ir paukštis, ir žvėrelis (Medžio, paukščio, žvėrelio saugojimas. Kuo galima būti, pavirsti? Kur kas atsitinka? Daiktavardžio klausimai.) 7. Kokie jie? (Kūrinio veikėjo paveikslą galima piešti ir žodžiais. Kaip apibūdiname? Paukščio, augalo aprašymas. Žmogaus aprašymas pasakojime. Kaip gražiai galima aprašyti!) 8. Kas didžiausi nenuoramos? (Vaikai, nes... visada ką nors vaikosi. Kiek daug veiksmų ir žodžių jiems pavadinti! Veiksmažodis – didžiausias	1. Smagu, įdomu, svarbu prisiminti (Vasaros nuotyčiai. Skaitykla po skėčiu. Rudens garsai ir spalvos. Dar kartą apie lietuvių kalbos garsus. Rudens mugės. Rudens vėjas. Skaitome ir fantazuojame.) 2. Žodis širdin kelią suranda. (Žmogus gerumu gražus. Pasaka, mokanti gerumo. Būna ir taip... Draugiškai žaidžiame. Paglostyti paukštį... Suprasti vienas kitą...) 3. Kartu su rudeniu... (Jie gyvi mūsų atmintyje. Apie Padėkos dieną pasaulyje ir Lietuvoje) 4. Mūsų pokalbiai (Klausimai ir atsakymai. Mokomės kreiptis. Kitokie laiškai. Mokomės diskutuoti. Dramos kūrinys – irgi dialogas.) 5. Mūsų pasakojimai (Pasakoti įvykį mokomės iš rašytojo. Ketvirtokų pasakojimai. Ir fantazuoti galime mokytis iš rašytojo. Mes irgi mokame fantazuoti. Kitokie pasakojimai.) 6. Apie žiemos šventes rašytojai ir mes (Kūčios ir Kalėdos toli nuo Lietuvos. Nauji metai – nauji lapai.) 7. Ir skruzdėlė, ir dramblys (Maži daiktai ir... ir dideli daiktai. Mažosios ir didžiosios raidės. Mums šventi lietuviški vardai. Neužmiršamos datos. Linksmi su... eilėraščiui.

27. Sveiki sulaukę šv. Velykų! 28. Paukščiai grįžta 29. „Pražydo pasklido žiedai po laukus“ 30. Tau, mamyte... 31. Profesijos ir vaikų svajonės 32. Mūsų kelionės 33. Vasara! Vasara!	29. Pavasario darbai 30. Pavasaris ir aš 31. Kiekvienam jo mamytė – brangiausia 32. Jeigu aš būčiau... 33. Vasaros kalendorius	nenuorama. Vakar, šiandien, rytoj) 9. Kas įdomaus vyksta dabar? (Pasaka apie dabartį. Ką veikia? Esamojo laiko veiksmažodžiai, jų kaitymas. Pasakojimai apie dabartį) 10. Kas vyko anksčiau? (Pasaka apie praeitį. Ką veikė? Būtojo kartinio laiko veiksmažodžiai, jų kaitymas. Iš Lietuvos praeities. Senos pasakos teisybė. Ką veikdavo? Iš skaudžios praeities.) 11. Kas dar tik bus? (Pasaka apie ateities svajones. Ką veiks? Visi svajojame!) 12. Žalio pavasario šventės (Velykos, Motinos diena) 13. Sakiniai – mūsų mintys (Įvairios mintys – įvairūs sakiniai. Žaidžiame sakiniiais) 14. Ko išmokome III klasėje? (Gražiausi žodžiai, įdomiausios mintys. Lietuvių kalbos garsai, žodžiai, sakiniai...)	Taip linksniuojame labai daug daiktavardžių. Taip linksniuojame daug daiktavardžių. Taip linksniuojame mažai daiktavardžių. Taip linksniuojame labai mažai daiktavardžių. Kaip pavadinti gražiai, maloniai? „Šarangė varangė po suolu susirangė“. Senolių išmintis) 8. Koks margas mūsų pasaulis! (Spalvų ir žodžių margumynas. Kas padeda apibūdinti daiktus? Kokie įdomūs tie veikėjai! Kuo kaitomi būdvardžiai? Geras ir ... nelabai geras pasaulis. Skanus ... pasaulis. Nuostabus ir tragiškas. Mūsų pasaulis prieš 100 metų. Mūsų pasaulis dabar ir... po 100 metų. Mūsų pasaulis nuolat keičiasi.) 9. Kartu su pavasariu (Skamba Velykų varpai. Ačiū jums, Motulės...) 10. Kad veikiam, tai veikim veikiai („Vienas ginas, kitas puola...“ Svajojame, mylime, sapnuojame... Judame, nenustygstame vietoje. Ką daryti? Priesaikos seniau ir dabar. Aš pasakoju. Linksmi pokalbiai... Kaip netikėta, nuostabu! Kalba, prikalba, apkalba, užkalba, įkalba... Gražūs, įdomūs pasakojimai. Iš senolių pasakojimų.) 11. Ko išmokome 1 – 4 klasėje? Kiek daug perskaitėme! Dar geriau išmokome lietuvių kalbą! Mes jau
--	---	--	--

			mokame kurti! Švenčiame kalbos šventę!
--	--	--	---

Mokinių pasiekimų vertinimas

Mokytojas, vertindamas mokinių gebėjimus ir žinias:

- atsižvelgia į kiekvieno mokinio individualias galimybes, gebėjimus;
- nelygina vieno mokinio pasiekimų su kito mokinio pasiekimais;
- mokslo metų eigoje naudoja formuojamąjį vertinimą: individualiai aptaria su mokiniu jo pasiekimus mokantis konkrečią temą, ko dar reikia siekti; mokslo metų pabaigoje atlieka apibendrinamąjį vertinimą: vertinami mokinio rezultatai baigiant konkrečią klasę, jo motyvacija, pastangos, aptariamoms ateities perspektyvoms; apie mokinio pasiekimus nuolat informuojami tėvai (pvz., dažnai kalbasi su jais, supažindina su apibendrinamojo vertinimo rezultatais);
- pratina mokinį adekvačiai vertinti save;
- aptaria ir pasirenka su mokiniams pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo būdus: kalbėjimo, skaitymo stebėjimas ir įsivertinimas, diktantas, testas, kūrybiniai darbai, atliktų darbų rinkiniai, aplankai (portfolio – nevartotinas žodis);
- vertina žodiniu pagyrimu, trumpa pastaba raštu, žodžiais *puikiai, gerai, pakankamai*;
- naudoja įvairias klasės vertinimo lenteles, veda dienoraštį ar pastabų sąsiuvinį ir kt.

Vertinant šeštadieninės mokyklos mokinių pasiekimus labai svarbu suprasti mokinį: juk jis daug dirba papildomai, atsisako dalies laisvalaikio. Todėl mokinio motyvacija yra svarbus vertinimo aspektas: gali mokinys nežinoti, klysti, bet jeigu jis stengiasi, nori išmokti, bando atlikti užduotis, negalime jo vertinti neigiamai. Vertinimas *nepakankamai* turėtų būti taikomas tik išimtiniais atvejais, kai mokinys visiškai neturi motyvacijos, niekada neatlieka užduočių, visai nenori mokytis (toks vaikas tikriausiai ir nelankys šeštadieninės mokyklos).

Sudėtinga aiškiai apibrėžti vertinimo lygius – reikalingi detalūs aprašymai, kuriuos skaitydamas ir taikydamas mokytojas gaišta daug laiko, o jo šeštadieninės mokyklos pedagogui labai trūksta. Todėl šiose vertinimo lentelėse, be minėto motyvacijos aspekto, pasirinkti tik du svarbiausi vertinimo kriterijai: a) ar mokinys užduotis atlieka savarankiškai, ar jam reikalinga pagalba, b) ar jis daro, ar nedaro klaidų. Be to, mokytojas, vertindamas *puikiai, gerai, pakankamai*, turėtų atsižvelgti į visų klasės mokinių lygį ir į kiekvieno mokinio gebėjimų, žinių raidos ypatybes, pavyzdžiui, I klasėje nepavyksta pasiekti visų užsibrėžtų tikslų, o II klasėje tas atsilikimas kompensuojamas bei pasiekiami visi kalbos ugdymo(si) tikslai. Todėl apibendrinamąjį vertinimą galima atlikti pradinio ugdymo koncentrų pabaigoje – baigus 2 ir 4 klasę. Atlikus šį vertinimą galima įrašyti ir mokinio pasiektą kalbos mokėjimo lygį – A1 ar A2. Toliau pateikiami 1–2 ir 3–4 klasės apibendrinamojo vertinimo lentelių pavyzdžiai, kuriuose orientuojamasi į 2 ir 4 klasės mokinių pasiekimus. Šeštadieninės mokyklos mokytojas, atsižvelgdamas į savo klasės situaciją, siūlomus kriterijus gali koreguoti.

1–2 klasės mokinių apibendrinamojo vertinimo lentelė (pavyzdys)

Kalbos ug- dymo(si) sritis Vertini- mo lygiai	Klausymas ir kalbėjimas	Skaitymas	Rašymas	Lietuvių kalbos sandaros pažinimas
Puikiai	Visas klausymo ir kalbėjimo užduotis atlieka noriai, savarankiškai; girdi ir supranta klausimą, į jį atsako, reaguoja į situaciją, noriai dalyvauja pokalbiuose, diskutuoja; pasako, ką galvoja, jaučia, mandagiai kalba telefonu; geba atpasakoti neilgą tekstą, pasekti sakmę, pasaką apie gyvūnus, sukurti neilgą pasakojimą; nuosekliai pasakoja apie matytus ar asmeniškai patirtus įvykius, trumpai perteikia įspūdžius; moka deklamuoti eilėraštį; stengiasi taisyklingai tarti žodžių garsus, galūnes; nuolat mokosi naujų žodžių, naudoja si paprasčiausiais žodynais.	Savarankiškai, sklandžiai, pasirinktu būdu ir tempu skaito neilgus tekstus (gali skiemenuoti ilgus, su priebalsių samplaiomis žodžius); supranta tekstą, atsako į jo klausimus, gali atpasakoti jo turinį; savarankiškai aiškinasi nežinomus žodžius, noriai mokosi naujų žodžių; noriai susipažįsta su tautosakos kūrinių, supranta jų paskirtį, juos naudoja žaisdamas, švėsdamas šventes; savarankiškai skaito programoje numatytus kūrinius, pasako, apie ką jie, kokie veikėjai, įvykiai; domisi lietuvių vaikų literatūra, pasirenka ir noriai skaito lietuvių autorių knygą, skaito periodinę spaudą; noriai deklamuoja eilėraščius, vaidina; moka giedoti Lietuvos himną.	Moka rašyti visas lietuvių kalbos abėcėlės raides; taisyklingai rašo 2–3 skiemenų ir ilgesnius žodžius be priebalsių samplaikų, žodžius su <i>y</i> ir <i>i</i> , <i>ū</i> ir <i>u</i> , <i>e</i> ir <i>ė</i> , <i>ie</i> ir <i>uo</i> ; žodžio galo rašybą pasitikrina keldamas klausimus <i>ką? ko? kur?</i> ; moka rašyti žodį <i>Lietuva</i> ; taisyklingai rašo savo vardą, pavardę, šeimos narių, augintinių vardus, dažniau vartojamus pavadinimus, datą; savarankiškai sudaro ir parašo 2–4 ar daugiau žodžių sakinį, rašo tašką, klaustuką sakinio gale; sukuria 3–4 ar daugiau sakinių tekstą apie save, neilgą pasakojimą, parašo laišką, žinutę, skelbimą, sveikinimą, raštelį.	Savarankiškai skiria lietuvių kalbos žodžių garsus, atpažįsta <i>balsius</i> ir <i>balses</i> , <i>ilguosius balsius</i> , <i>trumpuosius balsius</i> , <i>priebalsius</i> ir <i>priebalses</i> ; kietai ir minkštai tariamus priebalsius, žino, ką žymi <i>priebalsių minkštumo ženklas i</i> ; noriai mokosi taisyklingai tarti kalbos garsus, taisyklingai (natūraliai) skiemenuoja žodžius be priebalsių samplaikų; noriai mokosi naujų žodžių, domisi jais, savarankiškai pagal reikšmę skiria žodžius, reiškiančius daiktų, veiksmų, požymių ir ypatybių pavadinimus; moka kelti klausimus <i>kas? ką? ko? kur? koks? kokia? ką veikia? ką veikė? ką veiks?</i> ; supranta sakinio ribas, aiškiai girdimas intonacijas; skiria tekstą nuo pavienių sakinių, atpažįsta <i>pasakojimą</i> , žino teksto <i>pavadinimą</i> , <i>autorių</i> .
Gera	Beveik visas klausymo ir kal-	Savarankiškai, sklandžiai, pa-	Norai atlieka visas rašymo	Norai atlieka gramatinės užduotis;

	bėjimo užduotis atlieka noriai, savarankiškai, girdi ir supranta klausimą, į jį atsako, reaguoja į situaciją, noriai dalyvauja pokalbiuose, diskutuoja, pasako, ką galvoja, jaučia, bet kalbėdamas daro klaidų; mandagiai kalba telefonu; naudodamasis pagalba geba atpasakoti neilgą tekstą, pasukti sakmę, pasaką apie gyvūnus, sukurti neilgą pasakojimą; trumpai, bet nuosekliai pasakoja apie matytus ar asmeniškai patirtus įvykius, trumpai perteikia įspūdžius; moka deklamuoti eilėraščių; stengiasi taisyklingai tarti žodžių garsus, galūnes; nuolat mokosi naujų žodžių, naudoja si paprasčiausiais žodynais.	sirinktu būdu ir tempu skaito neilgus tekstus (skiemenuoja ilgesnius žodžius); supranta tekstą, atsako į jo klausimus, turėdamas pagalbą gali atpasakoti jo turinį; savarankiškai aiškinasi nežinomus žodžius, noriai mokosi naujų žodžių; nori susipažinti su tautosakos kūriniais, juos naudoja žaisdamas, švėsdamas šventes; savarankiškai skaito programoje numatytus neilgus kūrinius, pasako, apie ką jie, kokie veikėjai, įvykiai; domisi lietuvių vaikų literatūra, padedamas pasirinkti ir noriai skaito lietuvių autorių knygą, pasirinktą žurnalą; noriai deklamuoja eilėraščius, vaidina, moka giedoti Lietuvos himną.	užduotis; rašydamas 2–3 skiemėnų ir ilgesnius žodžius be priebalsių samplaičių, žodžius su y ir i, ū ir u, e ir ė, ie ir uo daro mažai klaidų, jas geba ištaisyti; žodžio galo rašybą pasitikrina keldamas klausimus <i>ką? ko?</i> <i>kur?</i>; moka rašyti žodį <i>Lietuva</i>; taisyklingai rašo savo vardą, pavardę, šeimos narių, augintinių vardus, dažniau vartojamus pavadinimus, savarankiškai sudaro neilgus sakinius, rašo tašką sakinio gale, sukuria neilgą tekstą, tačiau padaro vieną kitą klaidą.	apibūdindamas lietuvių kalbos garsus daro mažai klaidų, geba jas ištaisyti; beveik neklysdamas skiria žodžius, reiškiančius daiktų, veiksmų, požymių ir ypatybių pavadinimus, moka kelti jiems klausimus <i>kas? ką? ko? kur? koks? kokia? ką veikia? ką veikė? ką veiks?</i>; skiria <i>tekstą</i> nuo pavienių sakinių, atpažįsta <i>pasakojimą</i>, žino teksto <i>pavadinimą</i>, <i>autorių</i>.
Pakankamai	Daugelį kalbėjimo ir klausymo užduočių atlieka naudodamasis pagalba; ne visada supranta klausimą, ne į visus klausimus atsako, tačiau noriai dalyvauja pokalbiuose, trumpai pasako, ką gal-	Skaito lėtai, daro daug klaidų, tačiau jas noriai taiso, skiemenuoja ilgesnius žodžius; kad suprastų tekstą, reikalinga pagalba, nes nesupranta daugelio žodžių reikšmės; skaito lengvesnio	Rašydamas žodžius, sakinius daro daug klaidų: painioja y ir i, ū ir u, e ir ė, ie ir ė, uo ir o, kai kuriuos priebalsius, daro klaidų rašydamas žodžių galūnes, ne visas klaidas geba savaran-	Dar painioja lietuvių kalbos garsus, nemoka jų įvardyti; tik padedamas skiria žodžių reikšmes: daiktų, veiksmų, požymių ir ypatybių pavadinimus; savarankiškai nemoka kelti žodžiams klausimų <i>kas? ką? ko? kur? koks? kokia? ką veikia? ką veikė? ką veiks?</i>;

	voja, jaučia, bet kalbėdamas daro daug klaidų; negeba atpasakoti teksto, pasukti sakmės, pasakos, nes trūksta žodžių – atsako tik į klausimus; tik padedamas sukuria trumpą pasakojimą, atsako į klausimus apie matytus ar asmeniškai patirtus įvykius, padedamas išmoksta deklamuoti eilėraštį; stengiasi taisyklingai tarti žodžių garsus, galūnes, išmokti naujų žodžių.	turinio, trumpesnius tautosakos ir vaikų literatūros kūrinius, padedamas trumpai atsako į teksto turinio klausimus; nors sunkiai skaito, domisi lietuviškomis knygomis, su draugais moka giedoti Lietuvos himną.	kiškai ištaisyti; moka rašyti žodį <i>Lietuva</i> ; taisyklingai rašo savo vardą, pavardę, šeimos narių vardus; kurdamas tekstą naudoja pagalbą; noriai rašo, stengiasi mokytis.	skiria <i>tekstą</i> nuo pavienių sakinių, padedamas atpažinti <i>pasakojimą</i> , žino teksto <i>pavadinimą</i> , <i>autorių</i> .
Nepakankamai (išimtiniai atvejai)	Negali bendrauti, pasakoti lietuvių kalba, žino tik vieną kitą lietuvių kalbos žodį, nerodo pastangų mokytis kalbėti lietuviškai.	Nepažįsta visų raidžių, beveik neskaito ir nenori mokytis skaityti.	Negeba be klaidų parašyti net trumpų žodžių, sakinių; nesudaro teksto, nenori mokytis rašyti.	Nesidomi lietuvių kalba, nežino elementarios jos sandaros, nenori mokytis lietuvių kalbos.

3–4 klasės mokinių apibendrinamojo vertinimo lentelė (pavyzdys)

Kalbos ug- dymo(si) sritis Vertini- mo lygiai	Klausymas ir kalbėjimas	Skaitymas	Rašymas	Lietuvių kalbos sandaros pažinimas
Puikiai	Noriai bendrauja, tinkamai reaguoja į klausimus, moka mandagiai paklausti; aktyviai dalyvauja pokalbiuose, pats pasiūlo temą, geba tęsti pokalbį, diskutuoti; reiškia savo nuomonę apie perskaitytą kūrinį, aplinkos reiškinius; tinkamai kalba telefonu; gali paimti interviu, gauta informacija pasidalyti su draugais; suprantamai reiškia savo mintis, jausmus; geba savarankiškai atpasakoti tekstą, raiškiai pasekti stebuklų pasaką, vartoja vaizdingus žodžius, posakius; geba įdomiai pasakoti, perteikti savo jausmus, pasakyti savo nuomonę; raiškiai deklamuoja pasirinktą poezijos kūrinį, dalyvauja konkursuose, šventinėse programose; noriai tobulina savo kalbą: tartį, kirčiavimą, sakinio intonaciją, turtina žodyną, moka naudotis spausdintiniais ir elektroniniais žodynais.	Sklandžiai, raiškiai skaito grožinius tekstus, savarankiškai juos analizuoja, vaizdingus žodžius, posakius vartoja savo kalboje; skaito ir supranta negrožinius tekstus, randa reikalingą informaciją; noriai mokosi lietuvių tautosakos kūrinų, mena mėsles, dainuoja dainas; savarankiškai, raiškiai paseka stebuklų pasaką, sakmę, padavimą; domisi lietuvių vaikų literatūra, noriai skaito žymiausių lietuvių vaikų ir išeivijos rašytojų kūrinius, numatytus programoje ar pasirinktus savarankiškai, klasikų kūrinių ištraukas; skaito informacinius tekstus apie Lietuvos gamtą, istoriją, kalbą, lietuviškos spaudos draudimą, knygnešius, Sibiro tremtinius; partizanus, supranta jų turinį; geba rasti reikalingą informaciją	Taisyklingai rašo ilgesnius žodžius, žodžius su ilgaisiais ir trumpaisiais balsiais, dvibalsiais <i>ie, uo</i>, priebalsių minkštu-mo ženklą <i>i</i>, su <i>j</i> (viena kita klaida leistina!); moka taisyklingai rašyti galūnes: daiktavardžių, kurie atsako į klausimus <i>ką?, ko (daug)?, kur? (kame?)</i>, moka patikrinti kitų daiktavardžių galūnių rašybą; moka rašyti veiksmažodžius, kurie atsako į klausimus <i>ką veikia?, ką veiki?</i>, moka rašyti dažniau vartojamus įsidėmėtinos rašybos žodžius: <i>qžuolas, drqsa, mįslė, šiandien, tuoj, manęs, savęs, tavęs</i> ir kt.); moka rašyti vardus, pavardes, dažniau vartojamus pavadinimus, datą pagal lietuvių kalbos reikavimus; rašo	Atpažįsta lietuvių kalbos garsus: <i>balsius, priebalsius, ilguosius ir trumpuosius balsius, kietuosius ir minkštuosius priebalsius, dvibalsius, mišriuosius dvigarsius, priebalsių minkštumo ženklą i</i>; taisyklingai (natūraliai) skiemenuoja ir kelia žodžius; skiria stipriau tariamą (kirčiuotą) skiemenį; atpažįsta <i>daiktavardžius, daiktavardžio giminę, skaičių, bendrinius ir tikrinius daiktavardžius</i>; pagal pavyzdį moka linksniuoti daiktavardžius, atpažįsta <i>šaknį, galūnę, priesagą</i>, supranta, kad daiktavardis sakinyje dažnai eina veiksniu; atpažįsta dažniau vartojamus įvardžius; atpažįsta <i>būdvardžius</i>, moka kaityti būdvardžius <i>giminėmis</i> ir <i>skaičiais</i>, linksniuoti pagal pavyzdžius (paprasčiausius būdvardžius, pvz., <i>baltas, balta</i>); atpažįsta <i>veiksmažodžius</i>; su jais vartojamus prieveiksnius; moka kaityti <i>veiksmažodžius laikais, asmenimis</i>, supranta, kada vartojami <i>esamojo</i>,

		internete; savarankiškai namie skaito patinkančias lietuvių autorių knygas, apie jas pasakoja klasės draugams, mokytojui, tėvams; skaito periodinę spaudą, domisi jos naujienomis; geba pasirinkti tinkamą eilėrašį, išmokti raiškiai jį deklamuoti; vaidina, dalyvauja klasės, mokyklos šventiniuose renginiuose.	įvairios intonacijos sakinius, deda atitinkamus skyrybos ženklus; rašo įdomius pasakojimus: pagal planą, pateiktą pradžią, iš asmeninės patirties, fantastinius, rašo trumpus aprašymus, sukuria pasaką, aprašymą (kurdamas daro klaidų, bet geba jas ištaisyti).	<i>būtojo kartinio, būsimąjo laiko veiksmažodžiai, atpažįsta veiksmažodžio bendratį, priešdėlius; įvardija skaitvardžius; sakinyje randa veiksnį ir tarinį, jaučia sakinio intonaciją, rašo tašką, klaustuką, šauktuką sakinio gale; atpažįsta kreipinį, dialogą; atpažįsta pasakojimą aprašymą, apibūdina jų sandarą.</i>
Gerais	Noriai bendrauja, moka mandagiai paklausti; dalyvauja pokalbiuose, geba tęsti pokalbį, iš anksto pasirengęs geba diskutuoti, reikšti savo nuomonę apie perskaitytą kūrinį, apie matytą įvykį, kalbėdamas daro mažai klaidų; tinkamai kalba telefonu; gauta informacija moka pasidalyti su draugais; suprantamai reiškia savo mintis, jausmus; geba savarankiškai atpasakoti trumpą tekstą, pasekti stebuklų pasaką, tačiau nepakankamai raiškiai; geba perteikti savo jausmus, pasakyti savo nuomonę; raiškiai deklamuoja eilėraščius, da-	Pakankamai sklandžiai, raiškiai skaito grožinius tekstus, padedamas arba savarankiškai juos analizuoja, pastebi vaizdingus žodžius, posakius; skaito ir supranta nesudėtingus informacinius tekstus, randa reikalingą informaciją; noriai mokosi lietuvių tautosakos kūrinių, mena mįsles, dainuoja dainas; iš anksto pasirengęs paseka stebuklų pasaką, sakmę, padavimą; noriai skaito žymiausių lietuvių vaikų ir išeivijos rašytojų kūrinius, numatytus pro-	Rašydamas ilgesnius žodžius, žodžius su ilgaisiais ir trumpaisiais balsiais, dvibalsiais <i>ie, uo</i>, priebalsių minkštumo ženklų <i>i, su j</i> daro vieną kitą klaidą, bet nurodžius klaidą ją ištaiso; beveik visada taisykliniai rašo galūnes: daiktavardžių, kurie atsako į klausimus <i>ką?, ko (daug)?, kur? (kame?)</i>, padedamas pasitikrina kitų daiktavardžių galūnių rašybą; moka rašyti veiksmažodžius, kurie atsako į klausimą <i>ką veikia?</i>, padedamas – <i>ką veikei?</i>; rašo	Beveik visada atpažįsta lietuvių kalbos garsus: <i>balsius, priebalsius, ilguosius ir trumpuosius balsius, kietuosius ir minkštuosius priebalsius, dvibalsius, mišriuosius dvigarsius, priebalsių minkštumo ženklą i</i>; nurodžius klaidą ją ištaiso; moka skiemenuoti ir kelti nesudėtingus žodžius; atpažįsta daiktavardžius, daiktavardžio giminę, skaičių, bendrinius ir tikrinius daiktavardžius, tačiau kartais reikalinga pagalba; pagal pavyzdį moka linksniuoti paprastesnius daiktavardžius (pvz.: <i>stalas, lova, gėlė</i> ir pan.); moka rasti daiktavardžio šaknį, galūnę, supranta, kad daiktavardis sakinyje

	lyvauja šventinėse programose; noriai tobulina savo kalbą, tartį, kirčiavimą, sakinio intonaciją, turtina žodyną, moka naudotis spausdinčiais ir elektroniniais žodynais.	gramoje, klasikų kūrinių ištraukas; skaito informacinius tekstus apie Lietuvos gamtą, istoriją, kalbą, lietuviškos spaudos draudimą, knygnešius, Sibiro tremtinius; partizanus, padedamas supranta jų turinį; randa reikalingą informaciją internete; mokytojo, tėvų skatinamas namie skaito patinkančias lietuvių autorių knygas, trumpai jas apibūdina klasės draugams, mokytojui, tėvams; skaito periodinę spaudą; geba pasirinkti eilėraštį, išmokti raiškiai jį deklamuoti; vaidina, dalyvauja klasės, mokyklos šventiniuose renginiuose.	dažniau vartojamus įsidėmėtinos rašybos žodžius: <i>qžuolas, drąsa, mįslė, šiandien, tuoj, manęs, savęs, tavęs</i> ir kt.); moka rašyti vardus, pavardes, dažniau vartojamus pavadinimus, datą pagal lietuvių kalbos reikavimus; rašo įvairios intonacijos sakinius, deda atitinkamus skyrybos ženklus; rašo pasakojimus: pagal planą, pateiktą pradžia, iš asmeninės patirties, fantastinius, trumpus aprašymus, sukuria trumpą pasaką, aprašymą; tačiau kuriamuose tekstuose pasitaiko klaidų.	dažnai eina veiksnium; atpažįsta dažniau vartojamus įvardžius; atpažįsta būdvardžius, moka kaityti būdvardžius <i>giminėmis</i> ir <i>skaičiais</i> , juos derinti su daiktavardžiais, tačiau gali padaryti vieną kitą klaidą; atpažįsta <i>veiksmazodžius</i> ; su jais vartojamusrieveiksmius; supranta, kada vartojami <i>esamojo, būtojo kartinio, būsimojo laiko veiksmazodžiai</i> , tačiau juos kaitydamas kartais daro klaidų; atpažįsta <i>veiksmazodžio bendratį, priešdėlius</i> , tačiau ne visada juos įvardija; įvardija <i>skaitvardžius</i> ; sakinyje randa <i>veiksnį</i> ir <i>tarinį</i> , jaučia sakinio intonaciją, rašo tašką, klaustuką, šauktuką sakinio gale; sakinyje randa <i>kreipinį</i> ; atpažįsta <i>pasakojimą aprašymą</i> , apibūdina jų sandarą.
Pakankamai	Bendraudamas patiria sunkumų, nes trūksta žodžių, bet nori bendrauti, paklausti, dalyvauti pokalbiuose; padedamas trumpai pasako savo nuomonę apie perskaitytą kūrinių (patiko, nepatiko ir pan.), apie matytą įvykį; kalbėdamas daro daug klaidų; tik padedamas geba	Nors lėtai, klysdamas, tačiau noriai skaito grožinius tekstus, padedamas atsako į jų klausimus; skaito ir padedamas supranta trumpus informacinius tekstus, noriai mokosi lietuvių tautosakos kūrinių, mena mįsles,	Noriai mokosi rašyti, tačiau rašydamas ilgesnius žodžius, žodžius su ilgaisiais ir trumpaisiais balsiais, dvibalsiais <i>ie, uo</i> , priebalsių minkštumo ženklu <i>i</i> , su <i>j</i> daro daug klaidų, bet padedamas noriai jas taiso; daro	Atpažįsta lietuvių kalbos <i>balsius, priebalsius</i> , tačiau painioja <i>ilguosius ir trumpuosius balsius, kietuosius ir minkštuosius priebalsius, dvibalsius, mišriuosius dvigarsius</i> , ne visada skiria <i>priebalsių minkštumo ženklą i</i> ir garso raidę <i>i</i> ; padedamas skiemenuoja ir kelia nesudėtingus žodžius; atpažįsta

	atpasakoti trumpą tekstą, pasekti stebuklų pasaką, perteikti savo jausmus, pasirengęs padeklamuoja eilėraščių; noriai dalyvauja mokyklos renginiuose, stengiasi tobulinti savo kalbą: tarti, kirčiavimą, sakinio intonaciją, jo sudarymą, plėsti žodyną.	dainuoja dainas; pasako, apie ką stebuklų pasaka, sakmė; noriai skaito neilgus lietuvių vaikų ar išeivijos rašytojų kūnius, tekstus apie Lietuvos gamtą, istoriją, Sibiro tremtinius, partizanų, padedamas supranta jų turinį; mokytojo, tėvų skatinamas namie perskaito nors vieną lietuvišką knygą; moka padeklamuoti vieną kitą eilėraščių; noriai dalyvauja klasės, mokyklos šventiniuose renginiuose.	klaidų rašydamas daiktavardžių galūnes, nes nemoka kelti klausimų <i>ką?, ko (daug)? kur? (kame?)</i> ; daro klaidų rašydamas veiksmažodžius, kurie atsaiko į klausimus <i>ką veikia?, ką veikei?</i> ; moka rašyti tik vieną kitą išidėmetinos rašybos žodį, vardus, pavardes, vieną kitą pavadinimą, datą pagal pavyzdį; rašydamas sakinius daro klaidų, padedamas jas ištaiso; parašo trumpą pasakojimą, aprašymą, tačiau daro teksto rišlumo, sakinių sudarymo, rašybos klaidų,	<i>daiktavardžius</i> , bet painioja <i>daiktavardžio giminę, skaičių</i> , nemoka įvardyti <i>bendrinius ir tikrinius daiktavardžius</i> , linksniuodamas daiktavardžius daro daug klaidų; padedamas atpažįsta <i>būdvardžius</i> , ne visada moka juos derinti su daiktavardžiais <i>giminėmis ir skaičiais</i> ; padedamas atpažįsta <i>veiksmažodžius</i> , vartodamas <i>esamojo, būtojo kartinio, būsimojo laiko veiksmažodžius</i> daro klaidų; geba atsakyti į sakinio klausimus, tačiau neįvardija <i>veiksnių ir tarinių</i> ; sakinio gale rašo tašką, klaustuką; padedamas atpažįsta <i>pasakojimą aprašymą</i> .
Nepakankamai (išimtiniai atvejai)	Žino labai mažai lietuvių kalbos žodžių, kalba netaisyklingais, neaiškiais sakiniais, negeba kalbėti rišliai; nenori tobulinti savo kalbos.	Skaito skiemenuodamas, nesupranta teksto, nenori tobulinti savo skaitymo įgūdžių.	Rašo tik atskirus žodžius, sakinius, daro daug klaidų, negeba sukurti suprantamo teksto; nenori atlikti rašymo užduočių, tobulinti rašymo gebėjimų.	Neskiria lietuvių kalbos garsų, jų nemoka įvardyti, nesupranta žodžio reikšmės, todėl neatpažįsta daiktavardžių, būdvardžių, veiksmažodžių, nemoka jų kaityti; neatpažįsta pasakojimo, aprašymo; nesidomi lietuvių kalbos sandara.

• mokytojo laisvai pasirenkami I – IV klasių vadovėliai, jų komplektai, pavyzdžiui: „Aš – pirmokas“, „Aš – antroklas“, „Mes – trečiokai“, „Mes – ketvirtokai“. Čikaga, 2015–2022 (kiekvienos klasės komplektą sudaro vadovėlis, du pratybų sąsiuviniai ir mokytojo knyga), autorė E. Marcelionienė;

- mokytojo ar mokyklos kolektyvo sukurta medžiaga, tinkama klasės mokiniams;
- tautosakos, vaikų literatūros knygos, periodika (pagal galimybes);
- tinkama interneto medžiaga;
- informaciniai leidiniai, įvairūs albumai, reprodukcijos;
- žemėlapiai, nuotraukos, įrašai, vaizdo filmai ir kt.

Šaltiniai:

1. Atnaujintos bendrosios programos (2022). <https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendrosios-programos/atnaujintos-bendrosios-programos>
2. Bendrųjų iš valstybės biudžeto finansuojamų lituanistinio švietimo programų kriterijų aprašas <https://www.teisesakturegistras.lt/portal/lt/legalAct/abd2c4403fe911edbc04912defe897d1>
3. Bendrieji Europos kalbų metmenys. Europos lygmenys – įsivertinimo lentelė. http://www.vsk.flf.vu.lt/upl/File/Stojamasis_bendrieji_europos_kalbu_metmenys.pdf
4. Lituanistinio švietimo integruota programa. Sud. Z. Nauckūnaitė, J. Dementavičius, I. Juraitienė, Š. Gerulaitis, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e527e7d0913611e98a8298567570d639/asr>
5. Lietuvių kalbos mokymo turinio aprašai. <https://vlkk.lt/aktualiausios-temos/svietimas/lietuviu-kalbos-mokymo-turinio-aprasai>
6. Lietuvių kalbos dėstymo gairės. http://www.svietimotaryba.org/newsite/pdf_fles/kalbosgaires.htm
7. Lietuvių kalbos ugdymo/si gairės šeštadieninių mokyklų I – IV klasei. Sud. E. Marcelionienė, 2015. www.saltinis.lt
8. Skabeikytė-Kazlauskienė G., Urba K. Šimtas knygų vaikams ir Lietuvai. Reikšmingiausių lietuvių autorių knygų vaikams ir paaugliams katalogas. Tarptautinės vaikų ir jaunimo asociacijos Lietuvos skyrius ir Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. V. 2017.